

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Τμήμα Επικοινωνίας
& Ψηφιακών Μέσων

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ**

Διπλωματική Εργασία

**«Μη λεκτική επικοινωνία: Διερεύνηση της γλώσσας του σώματος του
πρωθυπουργού στα διαγγέλματά του για την πανδημία του Covid-19»**

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΝΤΑΟΥΛΑ,

A.M.: pddm01157

Επιβλέπων Καθηγητής: κος Ντίνος Κωνσταντίνος, Καθηγητής ΠΤΝ Φλώρινας

Εξεταστές: 1. κα Βαμβακίδου Ιφιγένεια

2. κα Σιδηροπούλου Χριστίνα

ΦΛΩΡΙΝΑ

Φεβρουάριος, 2022

«Σε όλους τους ανθρώπους που έχουν καλή όραση, αλλά δεν μπορούν να δουν»

(Pease A. & Pease B., 2004)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Από τη θέση αυτή θα ήθελα να απευθύνω τις ευχαριστίες μου προς όλους όσους με βοήθησαν στην ολοκλήρωση της συγγραφής αυτής της εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Κωνσταντίνο Ντίνα τόσο για την πολύτιμη καθοδήγησή του και την άψογη συνεργασία όσο και για την υπομονή του.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, τον σύζυγό μου Γιώργο και τις κορούλες μου Παναγιώτα και Αποστολία, οι οποίοι με κατανόηση και υπομονή στάθηκαν δίπλα μου και μου πρόσφεραν την απαραίτητη ηθική συμπαράσταση για την ολοκλήρωση της εργασίας μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

1.1.1. Έννοιες και ορισμοί της επικοινωνίας.....	11
1.1.2. Η διαδικασία της επικοινωνίας.....	16
1.1.3. Θεωρίες και μοντέλα επικοινωνίας.....	18
1.1.3.1. Κυβερνητική προσέγγιση.....	19
1.1.3.2. Ανθρωπολογική και πολιτισμική προσέγγιση.....	21
1.1.3.3. Ψυχολογική προσέγγιση.....	22
1.1.3.4. Κοινωνιολογική και κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση.....	23
1.1.3.5. Γλωσσολογική – πραγματολογική προσέγγιση.....	25
1.1.3.6. Νευροεπιστημολογική προσέγγιση.....	25
1.1.3.7. Ολιστική προσέγγιση.....	25
1.1.4. Μορφές επικοινωνίας.....	25
1.1.4.1. Λεκτική επικοινωνία.....	26
1.1.4.2. Μη λεκτική επικοινωνία.....	27

1.2. ΜΟΡΦΕΣ ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1.2.1. Ο καλλωπισμός του σώματος.....	30
1.2.2. Εκφράσεις προσώπου.....	33
1.2.3. Βλεμματική Επαφή.....	36
1.2.4. Χειρονομίες.....	40
1.2.5. Στάση ποδιών.....	55
1.2.6. Στάση σώματος.....	58
1.2.7. Παραγλωσσικά φαινόμενα.....	59

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

2.1. Σκοπός.....	60
2.2. Ερευνητικά ερωτήματα.....	61
2.3. Συμβολή και σημασία της έρευνας.....	61

2.4.	Ερευνητική υπόθεση.....	62
2.5.	Αποτελέσματα της έρευνας.....	63
2.5.1.	1 ^ο Βίντεο.....	63
2.5.2.	2 ^ο Βίντεο.....	66
2.5.3.	3 ^ο Βίντεο.....	70
2.5.4.	4 ^ο Βίντεο.....	73
2.5.5.	5 ^ο Βίντεο.....	76
2.5.6.	6 ^ο Βίντεο.....	78
2.5.7.	7 ^ο Βίντεο.....	80
2.5.8.	8 ^ο Βίντεο.....	82
2.5.9.	9 ^ο Βίντεο.....	85
2.5.10.	10 ^ο Βίντεο.....	88
2.5.11.	11 ^ο Βίντεο.....	91
2.5.12.	12 ^ο Βίντεο.....	94
2.5.13.	13 ^ο Βίντεο.....	97
2.5.14.	14 ^ο Βίντεο.....	100
2.6.	Συμπεράσματα.....	104
2.7.	Περιορισμοί της έρευνας.....	105
2.8.	Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.....	106
2.9.	Προσωπικός αναστοχασμός.....	106
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	108

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στα διαγγέλματα που απηύθυνε προς τον ελληνικό λαό την περίοδο της πανδημίας από τον Covid-19. Αρχικά, μελετήθηκε βιβλιογραφικά η έννοια και η διαδικασία της επικοινωνίας. Στη συνέχεια, παρουσιάστηκαν οι θεωρίες και τα μοντέλα επικοινωνίας. Τέλος, μελετήθηκαν οι μορφές μη λεκτικής επικοινωνίας όπως ο καλλωπισμός του σώματος, οι εκφράσεις του προσώπου, η βλεμματική επαφή, οι χειρονομίες, η στάση των ποδιών, η στάση του σώματος και τα παραγλωσσικά φαινόμενα. Από τα συμπεράσματα προκύπτει ότι η γλώσσα του σώματος επηρεάζει το νόημα, την έμφαση και άλλες όψεις των εκφωνήσεων, καθώς έχει τουλάχιστον την ίδια επιρροή με το λεκτικό περιεχόμενο του μηνύματος στον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο γίνεται αντιληπτή από ένα άτομο. Ιδιαίτερα σε αυτή την πρωτόγνωρη και δύσκολη περίοδο της πανδημίας.

Λέξεις-κλειδιά: επικοινωνία, μη λεκτική επικοινωνία, γλώσσα του σώματος, πρωθυπουργός, διάγγελμα, Covid-19

ABSTRACT

In the present work, an attempt is made to investigate the body language of Prime Minister Kyriakos Mitsotakis in the sermons he addressed to the Greek people during the pandemic by Covid-19. Initially, the concept and process of communication was studied in the literature. Then the theories and models of communication were presented. In the end, the forms of non-verbal communication such as body grooming, facial expressions, eye contact, gestures, leg posture, posture and paralingual elements were studied. The findings show that body language influences the meaning, emphasis, and other aspects of utterances, as it has at least the same effect as the verbal content of the message in determining how a person perceives it. Especially, in this unprecedented and difficult period of the pandemic.

Keywords: communication, non-verbal communication, body language, prime minister, discourse, Covid-19

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα Εργασία εκπονήθηκε κατά την περίοδο του Ακαδημαϊκού Έτους 2021-2022, στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Δημόσιος λόγος και Ψηφιακά Μέσα», του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Αντικείμενο της εργασίας αποτελεί η ανάλυση της διαδικασίας της επικοινωνίας και η ανάδειξη του σπουδαίου ρόλου που διαδραματίζει η γλώσσα του σώματος στην επιτυχή μετάδοση του μηνύματος από τον αποστολέα στον παραλήπτη.

Από τον Μάρτιο του 2020 όλοι βιώνουμε μία πρωτόγνωρη κατάσταση από την πανδημία, που προκάλεσε ο ιός coronavirus, η μετάδοση του οποίου ξεκίνησε από το 2019 γνωστή ως Coronavirus disease 2019 και σε όλη την εργασία θα αναφέρεται με τη συντομογραφία Covid-19. Η πανδημία άλλαξε τον τρόπο ζωής των πολιτών σε όλο τον κόσμο σε σύντομο χρονικό διάστημα, επηρεάζοντας άμεσα ή έμμεσα όλους τους τομείς της κοινωνίας, η οποία αντιμετωπίζει μια παγκόσμια κρίση υγείας με διαφορετικές εθνικές απαντήσεις που καλείται να δώσει η κυβέρνηση κάθε χώρας.

Το δύσκολο σημείο στη διαχείριση της κρίσης αυτής είναι ότι η συγκεκριμένη κατάσταση γεννά συναισθήματα άγχους, φόβου και αμφιβολίας τα οποία θα πρέπει να νικήσουν οι πολιτικοί, ώστε να πείσουν τους πολίτες ότι τα μέτρα που λαμβάνουν είναι για το καλό όλων. Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει να υπάρξει μία ουσιαστική επικοινωνία.

Σύμμαχός τους είναι η σημερινή εποχή της τεχνολογίας, καθώς η τηλεόραση και το διαδίκτυο είναι ένα μεγάλο κομμάτι της ζωής μας. Η γλώσσα του σώματος παίζει ακόμα πιο σημαντικό ρόλο εδώ, αφού κάτω από τα φώτα της κάμερας όλα είναι εμφανή. Στους πολιτικούς, η τηλεόραση έχει δώσει δημοσιότητα και καθιστά την εξωτερική τους εμφάνιση, αλλά και τη γλώσσα του σώματός τους, πολύ σημαντική για τη γενικότερη εικόνα τους. Αυτές οι δυνατότητες της τεχνολογίας άλλοτε δυσκολεύουν το έργο τους και άλλοτε χρησιμοποιούνται υπέρ τους, αν ξέρουν πώς να τις εκμεταλλευτούν.

Στην παρούσα εργασία θα διερευνηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού στην επικοινωνία του με τον ελληνικό λαό, η οποία αποφάσισε να γίνει μέσω διαγγελημάτων από τον Μάρτιο του 2020 έως τον Νοέμβριο του 2021,

καθώς παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η χρήση της μη λεκτικής επικοινωνίας στην προσπάθεια προσέγγισης των πολιτών σε αυτή την δύσκολη περίοδο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επικοινωνία είναι η διαδικασία μετάδοσης ενός μηνύματος, είτε είναι πληροφορίες είτε ιδέες είτε συναισθήματα. Επομένως, στη διαδικασία της επικοινωνίας πρέπει να συμμετέχουν τρία μέρη, ο αποστολέας, το μήνυμα και ο παραλήπτης. Ο αποστολέας κωδικοποιεί το μήνυμα, συνήθως με συνδυασμό λέξεων και μη λεκτικής επικοινωνίας γνωστή και ως η γλώσσα του σώματος, το οποίο με κάποιο τρόπο μεταδίδεται και ο παραλήπτης το αποκωδικοποιεί.

Κάποιες φορές βέβαια μπορεί να υπάρχουν περισσότεροι από ένας παραλήπτες και η πολυπλοκότητα της επικοινωνίας σημαίνει ότι ο καθένας μπορεί να εκλάβει διαφορετικά το μήνυμα. Δύο άτομα μπορεί να διαβάσουν πολύ διαφορετικά πράγματα από την επιλογή των λέξεων και της γλώσσας του σώματος.

Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα τρόπων με τους οποίους επικοινωνούμε και μπορεί να συμβαίνουν περισσότεροι από ένας την ίδια στιγμή. Η προφορική ή λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει τα λόγια τα οποία χρησιμοποιούμε. Η μη λεκτική επικοινωνία ή γλώσσα του σώματος περιλαμβάνει τις χειρονομίες, το πώς ντυνόμαστε ή ενεργούμε, τη θέση που στεκόμαστε, τη βλεμματική επαφή ακόμη και τα παραγλωσσικά στοιχεία. Υπάρχουν πολλοί λεπτοί τρόποι με τους οποίους επικοινωνούμε κάποιες φορές ίσως και ασυνείδητα με τους άλλους. Η γραπτή επικοινωνία περιλαμβάνει επιστολές, e-mail, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, βιβλία, περιοδικά και το διαδίκτυο, ενώ οι οπτικοποιήσεις περιλαμβάνουν γραφήματα, χάρτες, λογότυπα και άλλες απεικονίσεις.

Στη διαδικασία της επικοινωνίας το μήνυμα αποστέλλεται από τον αποστολέα μέσω ενός καναλιού επικοινωνίας σε έναν δέκτη ή σε πολλούς δέκτες. Κανάλι επικοινωνίας είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη μετάδοση ή τη λήψη ενός μηνύματος. Υπάρχουν πολλά κανάλια επικοινωνίας, όπως οι συνομιλίες πρόσωπο με πρόσωπο, οι τηλεφωνικές κλήσεις, τα μηνύματα κειμένου, το διαδίκτυο, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση.

Η επιλογή του κατάλληλου καναλιού επικοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική επικοινωνία καθώς κάθε κανάλι επικοινωνίας έχει διαφορετικά δυνατά κι αδύναμα σημεία γι' αυτό όλα τα μηνύματα πρέπει να κωδικοποιούνται σε μια μορφή που να μπορεί να μεταδοθεί από το κανάλι επικοινωνίας που έχει επιλεγεί.

Οι αποτελεσματικοί φορείς επικοινωνίας κωδικοποιούν τα μηνύματά τους έτσι ώστε να ταιριάζουν τόσο στο κανάλι όσο και στο κοινό που επιδιώκεται. Χρησιμοποιούν κατάλληλη γλώσσα, μεταφέροντας τις πληροφορίες απλά και καθαρά. Επίσης, προβλέπουν και εξαλείφουν πιθανές αιτίες σύγχυσης και παρεξήγησης. Η επιτυχής κωδικοποίηση μηνυμάτων για το κοινό και το κανάλι είναι μια ζωτικής σημασίας δεξιότητα στην αποτελεσματική επικοινωνία.

Στη συνέχεια, οι παραλήπτες θα αποκωδικοποιήσουν και θα δώσουν ο καθένας το δικό του νόημα στα μηνύματα. Αυτό εξαρτάται από την εμπειρία και την κατανόηση του πλαισίου του μηνύματος, το πόσο καλά γνωρίζουν τον αποστολέα, την ψυχολογική του κατάσταση και το πώς αισθάνονται, καθώς και την ώρα και τον τόπο λήψης. Υπάρχει, επομένως, ένα ευρύ φάσμα παραγόντων που θα επηρεάσουν την αποκωδικοποίηση και την κατανόηση του μηνύματος.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση του τρόπου επικοινωνίας του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τους πολίτες καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19. Ο πρωθυπουργός επέλεξε να επικοινωνεί με διαγγέλματα τόσο για την ενημέρωση των πολιτών όσο και σε μία προσπάθεια πειθούς τους για την τήρηση των μέτρων που λαμβάνει η κυβέρνηση ως προς την αντιμετώπιση του ιού.

Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνηθεί η μη λεκτική επικοινωνία ή γλώσσα του σώματος η οποία περιλαμβάνει τον καλλωπισμό του σώματος, τις εκφράσεις του προσώπου, τη βλεμματική επαφή, τις χειρονομίες, τη στάση των ποδιών και του σώματος και τα παραγλωσσικά φαινόμενα όπως ο τόνος και η ένταση της φωνής καθώς και η ροή του λόγου.

Η ανάλυση αυτή θα βοηθήσει να κατανοήσουμε τα μηνύματα τα οποία λαμβάνουμε πίσω από τις λέξεις και τα οποία ίσως δίνουν άλλο νόημα σε αυτές, ιδιαίτερα σε μία περίοδο αυξημένης φόρτισης εν καιρώ πανδημίας.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

1.1.1. Έννοιες και ορισμοί της επικοινωνίας

Σε αυτόν τον κόσμο ζούμε μαζί με άλλους και θέλουμε να μοιραστούμε τις σκέψεις μας, τα συναισθήματα μας, τις ιδέες και τις πεποιθήσεις μας. Ανταλλάσσουμε πληροφορίες μαζί τους είτε με λόγια είτε με σύμβολα, άλλοτε με χειρονομίες ή με εκφράσεις. Αυτή η αλληλεπίδραση είναι μία προσπάθεια επικοινωνίας με τους άλλους ανθρώπους και με το περιβάλλον μας.

Δεν είναι δυνατόν να νοηθεί η ανθρώπινη ύπαρξη αποστερημένη από επικοινωνιακές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα καθημερινά, ακόμη και πριν από τη στιγμή της γέννησης του ανθρώπου. Σε ολόκληρο το φάσμα των βιοτικών δραστηριοτήτων, δεν είναι δυνατόν να διαβιώσει κανείς φυσιολογικά χωρίς επικοινωνία (Σταμάτης Π., 2005).

Το φαινόμενο της επικοινωνίας αποτέλεσε αντικείμενο παρατήρησης των ανθρωπολόγων αρχικά, οι οποίοι προσπάθησαν να μνηθούν στις ανθρώπινες συνήθειες και συμπεριφορές που καθορίζονταν κυρίως από κοινωνικό – πολιτισμικά ήθη (Mead M., 1948), συστηματικά όμως απασχόλησε έντονα την επιστημονική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς επιχειρήθηκε η μελέτη προσέγγισης του επικοινωνιακού φαινομένου από διάφορες θεωρητικές σκοπιές διατυπώνοντας ποικίλες θεωρίες με αντίστοιχα μοντέλα επικοινωνίας (Burlison, 1992).

Για την αποσαφήνιση του όρου «επικοινωνία» έχουν επιχειρηθεί πολλές προσπάθειες, οι περισσότερες από τις οποίες κινήθηκαν στο επίπεδο της περιγραφής της ως φαινομένου, στο πλαίσιο συγκεκριμένων θεωριών επικοινωνίας. Οι πιο πολλές λαμβάνουν υπόψη τους, στη διατύπωση του ορισμού, τους παράγοντες που οριοθετούν την επικοινωνιακή διαδικασία, αποδίδοντάς τους με όρους δανεισμένους αρχικά από την τεχνολογική ορολογία, όπως πομπός, δέκτης, κώδικας, ανταλλαγή σημάτων κ.α., χωρίς την ύπαρξη των οποίων θεωρείται αδύνατη η ανάπτυξη οποιασδήποτε μορφής επικοινωνίας (Vanoyne F., 1973).

Είναι πολύ δύσκολο να διατυπωθεί ένας γενικά αποδεκτός ορισμός για την ταυτοποίηση της επικοινωνίας κι αυτό επειδή η επικοινωνία αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο ζωής, απαλλαγμένο εντελώς από στατικά εννοιολογικά χαρακτηριστικά (Σταμάτης Π., 2005). Παρ' όλα αυτά κατά καιρούς έχουν γίνει

προσπάθειες ορισμού του φαινομένου της επικοινωνίας και κάποιες από αυτές παρατίθενται στη συνέχεια.

Επικοινωνία είναι οποιαδήποτε αρχική συμπεριφορά εκ μέρους του αποστολέα, η οποία μεταφέρει το επιθυμητό μήνυμα στον παραλήπτη και αυτό με τη σειρά του προκαλεί την επιθυμητή συμπεριφορά σε απάντηση στον παραλήπτη (Merrihue W., 1960).

Επικοινωνία είναι η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους οργανισμούς όπου η συμπεριφορά του ενός κατευθύνεται στη συμπεριφορά του άλλου, η συμπεριφορά του άλλου επηρεάζεται από την συμπεριφορά του πρώτου και η επακόλουθη συμπεριφορά αυτού που ξεκίνησε επηρεάζεται από την αντίδραση που αποσπάστηκε αρχικά (Glucksberg S. & Danks J.H., 1975).

Επικοινωνία είναι η διαδικασία με την οποία ένας πομπός (άνθρωπος ή ομάδα) μεταβιβάζει πληροφορίες, σκέψεις, ιδέες, συναισθήματα ή ακόμη και ενέργεια, σε ένα δέκτη (άνθρωπο ή ομάδα) με στόχο να ενεργήσει πάνω του ούτως ώστε να προκαλέσει σε αυτόν την εμφάνιση ιδεών, πράξεων, συναισθημάτων, ενέργειας και σε τελική ανάλυση να επηρεάσει την τελική κατάστασή του και τη συμπεριφορά του (Μπουραντάς Δ., 1992).

Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία μέσα από την οποία οι άνθρωποι προσπαθούν να καταλάβουν τις ανάγκες, τις θέσεις και τις αντιλήψεις των άλλων, να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των άλλων για να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες και επιθυμίες. Στη συνέχεια αξιολογούν την επίδραση που έχει η συμπεριφορά τους πάνω στους άλλους και βελτιώνουν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις (Josien M., Βαγιάτης Γ. & Γιαννουλέας Μ., 1995).

Με την ετυμολογία της λέξης επικοινωνία (communication = κοινότητα, κοινώνω στα Λατινικά), ο στόχος της είναι η απόκτηση ενός κοινού στοιχείου από τον πομπό και τον δέκτη. Μέσα στις άτυπες προθέσεις του πομπού περιλαμβάνεται και η επιθυμία του να καταστήσει τον δέκτη κοινώνο, ώστε να μοιραστεί μαζί του κάτι που θέλει. Επικοινωνία ονομάζεται η τέχνη της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών που ολοκληρώνεται ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα, σε ένα άτομο και μια ομάδα ή ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες ομάδες. Επίσης, επικοινωνία είναι η διαδικασία μετάδοσης ιδεών, σκέψεων, συναισθημάτων και στάσεων μεταξύ των ζωντανών οργανισμών. Η γλώσσα είναι το πρωταρχικό μέσο επικοινωνίας, ωστόσο δεν είναι και το αποκλειστικό. Εκτός από τον προφορικό και το γραπτό λόγο

επικοινωνούμε και με μη λεκτικά σήματα, διαθέτουμε μια ποικιλία μη λεκτικών στοιχείων που συμβάλλουν στην αποτελεσματική επικοινωνία με το περιβάλλον μας. Ακόμη, επικοινωνία ονομάζεται η τέχνη της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών που ολοκληρώνεται με την εδραίωση αμοιβαίας κατανόησης ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα, ανάμεσα σε ένα πρόσωπο και μία ομάδα ή ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες ομάδες ατόμων. Επιπλέον, στη διαδικασία της επικοινωνίας θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ορισμένα ακόμη στοιχεία: η επικοινωνία αποβλέπει σε κάποιο αποτέλεσμα, διενεργείται μέσα σε (και εξαρτάται από) ένα ορισμένο πλαίσιο (φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον) και γίνεται για την εξυπηρέτηση κάποιων αναγκών ή για την επίτευξη ορισμένων στόχων (Πιπερόπουλος Γ., 1996).

Η διαδικασία της επικοινωνίας μπορεί να θεωρηθεί ως η αμοιβαία δημιουργία νοήματος, η λεκτική και η μη λεκτική συμπεριφορά της επικοινωνίας και οι ερμηνείες που δημιουργούνται από εκείνη τη συμπεριφορά (Bennet M.J., 1998).

Επικοινωνία είναι μία διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών με τη χρήση των λέξεων, των γραμμάτων, των συμβόλων ή της μη λεκτικής συμπεριφοράς (Dubrin A., 1998).

Η επικοινωνία είναι μια κοινωνική δραστηριότητα, ένα κοινωνικό φαινόμενο, που εμφανίζεται τόσο στο διαπροσωπικό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο των οργανισμών και αφορά τη μετάδοση και λήψη πληροφοριών - μηνυμάτων (συμπεριλαμβανομένων έκφρασης αισθημάτων, συναισθημάτων, αντιλήψεων, κρίσεων κτλ), μεταξύ των ατόμων και των ομάδων, μέσα από ένα σύστημα συμβόλων όπως είναι η γλώσσα, τα σήματα, οι χειρονομίες κ.α. (Αθανασούλα - Ρέππα Α., 1999).

Επικοινωνία είναι η ανταλλαγή πληροφοριών (μεταξύ δύο ή περισσότερων ατόμων) μέσω κωδικοποιημένων μηνυμάτων (Naylor J., 1999).

Η μελέτη της επικοινωνίας ενδιαφέρεται για το ποιος επικοινωνεί με ποιον, με ποια μέσα, για ποιο σκοπό, υπό ποιες συνθήκες, με ποια διαδικασία, με ποιο αποτέλεσμα και εξετάζει ακόμη τον τρόπο δόμησης μηνυμάτων, καθώς και τη σχέση τους με τα συμφραζόμενα και το πολιτισμικό περιβάλλον αναφοράς τους, που καθορίζουν και τη σημασία των συναλλαγών και την εξέλιξή τους (Τοκατλίδου Β., 2002).

Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία μέσα από την οποία μηνύματα, τόσο σκόπιμα όσο και ακούσια, δημιουργούν νόημα (Baldwin J.R., Perry S.D. & Moffitt M.A., 2004).

Η επικοινωνία είναι μια ευρεία έννοια η οποία καλύπτει όλα τα επίπεδα στα οποία οι άνθρωποι ανταλλάσσουν μηνύματα (Χατζηχρήστου Χ., 2004).

Η επικοινωνία περιλαμβάνει την εμπλοκή των προσώπων που αλληλεπιδρούν σε μια διαλεκτική σχέση διαμόρφωσης, επανατοποθέτησης και αλλαγής. Η επικοινωνία απαιτεί κοινωνικές δεξιότητες, ικανότητες γλωσσικής έκφρασης και δυνατότητες παρακολούθησης του λόγου του άλλου. Στο επικοινωνιακό πλαίσιο συμμετέχουν οι στάσεις και οι διαθέσεις των συνομιλητών, καθώς και το περιεχόμενο της συνομιλίας. Σημαντικός είναι και ο ρόλος των παραγλωσσικών και μη λεκτικών στοιχείων, στην αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας. Στο λεκτικό επικοινωνιακό δίκτυο, οι φραστικές εκφράσεις επενδύονται με τη χροιά του ύφους που εκφράζονται. Ο τόνος, ο ρυθμός, το ύψος της φωνής συμπληρώνουν το νόημα της επικοινωνίας. Επιπλέον, η μη λεκτική πλευρά των μηνυμάτων, δηλαδή το βλέμμα, οι χειρονομίες, οι κινήσεις του σώματος παρεμβάλλονται και ενισχύουν ή διαψεύδουν τον προφορικό λόγο (Αναγνωστοπούλου Μ.Σ., 2005).

Η επικοινωνία αποτελεί ανατροφοδοτούμενη διαδικασία αμοιβαίας μετάδοσης πληροφοριών και συναισθηματικών μηνυμάτων από ένα άτομο προς ένα άλλο, άμεσα ή με τη διαμεσολάβηση ενός μέσου επικοινωνίας, με συγκεκριμένη πρόθεση και σκοπό, ως προϋποθέσεις παραγωγής συγκεκριμένου επικοινωνιακού αποτελέσματος (Σταμάτης Π., 2005).

Ως επικοινωνία νοείται στην απλούστερη περίπτωση η ανταλλαγή μηνυμάτων ή πληροφοριών. Πρόκειται για μια διαδικασία κατά την οποία μεταδίδονται σημασίες μεταξύ προσώπων ή ομάδων. Βασικά στοιχεία της επικοινωνίας αποτελούν ο πομπός - πηγή και ο δέκτης - παραλήπτης, που μπορεί να είναι άτομα ή ομάδα ή και μηχανές. Το μήνυμα αποτελεί βασικό στοιχείο που έχει ένα σημασιολογικό περιεχόμενο και ταυτόχρονα μια λειτουργία: να πληροφορήσει, να ρωτήσει, να καθησυχάσει κάποιον κ.α. (Μπασέτας Κ.Χ., 2007).

Η επικοινωνιακή διαδικασία χαρακτηρίζεται ως μια δυναμική, αλληλεπιδραστική σχέση η οποία επηρεάζει τον πομπό και τον δέκτη και προϋποθέτει έναν κοινό κώδικα ή κώδικες συμβόλων και κανόνων που υπαγορεύουν τη χρήση τους (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Επικοινωνία είναι η συμβολική συνδιαλλαγή μεταξύ των ατόμων και μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορα μέσα, κινήσεις, ήχους, οσμές, οπτικά σήματα όλων των ειδών κ.α. (Κατή Δ., 2009).

Η επικοινωνία θεωρείται ως αλληλεπίδραση, ως διαδικασία παραγωγής και ανταλλαγής μηνυμάτων. Μια διαδικασία στην οποία εμπλέκονται δυναμικά ατομικές, προσωπικές αλλά και κοινωνικές συνιστώσες (Καράκιζα Τ., 2010).

Η επικοινωνία είναι μια συστημική διαδικασία, συμβαίνει δηλαδή σε ένα σύστημα, στην οποία οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους μέσα από σύμβολα για να δημιουργήσουν αλλά και να ερμηνεύσουν σημασίες (Wood J.T., 2011).

Επικοινωνία είναι η αποστολή μηνυμάτων/πληροφοριών, από κάποιον που νοείται ως πομπός προς κάποιον που νοείται ως δέκτης και αντίστροφα, μέσω κοινού συστήματος σημάτων, συμβόλων ή τρόπων συμπεριφοράς (Μπαμπινιώτης Γ., 2012).

Ο όρος «επικοινωνία» συνοδεύεται, σχεδόν πάντα, από επίθετα που επιχειρούν να προσδιορίσουν τη μορφή, το σκοπό ή το πλαίσιο της επικοινωνιακής διαδικασίας που κάθε φορά πραγματοποιείται. Το γεγονός αυτό παραπέμπει στην πολλαπλή διάσταση του επικοινωνιακού φαινομένου, αναφορικά με το σκοπό που επιτελείται σε κάθε περίπτωση. Είναι προφανές ότι οι άνθρωποι επηρεαζόμενοι από διάφορους παράγοντες, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό, το οικονομικό επίπεδο ή το κοινωνικό - πολιτισμικό περιβάλλον, επικοινωνούν με διαφορετικό τρόπο σε διαφορετικές περιστάσεις, αλληλεπιδρώντας ενδεχομένως με διαφορετικά πρόσωπα και προσπαθώντας να επιτύχουν, κάθε φορά διαφορετικούς πληροφοριακούς, γνωστικούς ή συναισθηματικούς στόχους. Έτσι, διαμορφώνουν διαφορετικές επικοινωνιακές συμπεριφορές, αξιοποιώντας ποικίλους κώδικες, τους οποίους συχνά εναλλάσσουν, αναπτύσσοντας συγκεκριμένες μορφές επικοινωνίας (Σταμάτης Π., 2013).

Η υπόθεση ερμηνείας του φαινομένου της επικοινωνίας αποτελεί πάντα μία δυναμική πρόκληση από όποια επιστημολογική οπτική κι αν προσεγγιστεί, καθώς ως φαινόμενο ζωής γίνεται αντιληπτό μόνο από τα αποτελέσματά του, τα οποία δέχονται επιρροές από πολυάριθμους και συχνά απρόβλεπτους κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς, ψυχολογικούς κ.α. παράγοντες που δημιουργούνται ή εξελίσσονται και πάντως, λαμβάνουν χώρα κατά την επικοινωνιακή διαδικασία, η οποία διέπεται από κανόνες σαφείς και συγκεκριμένους (Σταμάτης Π., 2005).

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η επικοινωνία είναι μία δραστηριότητα, η οποία περιλαμβάνει την παροχή, λήψη ή ανταλλαγή ιδεών, πληροφοριών, σημάτων ή μηνυμάτων μέσω κατάλληλων μέσων, επιτρέποντας σε άτομα ή ομάδες να πείσουν, να αναζητήσουν πληροφορίες, να δώσουν πληροφορίες ή να εκφράσουν συναισθήματα χρησιμοποιώντας τόσο τις δεξιότητες ομιλίας και γραφής όσο και τη γλώσσα του σώματος.

Είναι μια δυναμική διαδικασία ανταλλαγής ιδεών μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη που λαμβάνει χώρα γύρω μας όλη την ώρα. Φυσικά, δεν μπορεί να υπάρξει επικοινωνία χωρίς κάποιον να στείλει ένα μήνυμα, λεκτικό ή μη λεκτικό και κάποιον να το λάβει. Πρέπει επομένως να υπάρχει ένας αποστολέας και τουλάχιστον ένας παραλήπτης, οι οποίοι θα πρέπει να χρησιμοποιούν έναν κοινό κώδικα (προφορική γλώσσα, γραπτό λόγο, νοήματα) ώστε η επικοινωνία να είναι αποτελεσματική.

1.1.2. Η διαδικασία της επικοινωνίας

Η διαδικασία της επικοινωνίας είναι μια συνεχής και δυναμική αλληλεπίδραση που επηρεάζει και επηρεάζεται από πολλές μεταβλητές.

Σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας αρχικά κατέχει η φυσική οργάνωση, η οποία περιλαμβάνει την τοποθεσία, τον χρόνο και την απόσταση ανάμεσα στους επικοινωνούντες. Επιπλέον, τα ιστορικά γεγονότα από προηγούμενες επικοινωνιακές διαδικασίες, το ψυχολογικό μέρος και η κουλτούρα, ως ένα σύνολο γνώσεων, πιστεύω, αξιών και συμπεριφορών επηρεάζουν σημαντικά τη διαδικασία της επικοινωνίας.

Τα στοιχεία που παίρνουν μέρος στη διαδικασία της επικοινωνίας είναι τα ακόλουθα:

➤ Αποστολέας

Ο αποστολέας είναι το θεμέλιο στη διαδικασία της επικοινωνίας, καθώς είναι το άτομο που μεταδίδει ή στέλνει το μήνυμα, το οποίο μπορεί να είναι σκέψη, ιδέα, εικόνα, σύμβολο, έκθεση, εντολή ή στάσεις και χειρονομίες, ακόμη και ένα χαμόγελο. Ο αποστολέας αφού δημιουργήσει το μήνυμα, το κωδικοποιεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να γίνει κατανοητό από τον παραλήπτη.

➤ Μήνυμα

Το μήνυμα είναι η πληροφορία που μεταδίδεται με λέξεις, με σύμβολα ή με χειρονομίες ανάλογα με τη φύση και τη σημασία των πληροφοριών που πρέπει να

αποσταλούν. Το μήνυμα είναι το περιεχόμενο που θέλει να στείλει ο αποστολέας στον παραλήπτη.

➤ Κωδικοποίηση

Η κωδικοποίηση είναι η τοποθέτηση του μηνύματος στο κατάλληλο κανάλι το οποίο μπορεί να είναι λεκτικό ή μη λεκτικό ανάλογα με την κατάσταση, το χρόνο, το χώρο και τη φύση του μηνύματος που θα αποσταλεί στον επιδιωκόμενο δέκτη. Η κωδικοποίηση γίνεται με τη χρήση ενός κώδικα λέξεων, συμβόλων, κινήσεων και είναι ένα σημαντικό βήμα στη διαδικασία επικοινωνίας καθώς η λανθασμένη και ακατάλληλη κωδικοποίηση μπορεί να νικήσει την πραγματική πρόθεση της διαδικασίας της επικοινωνίας.

➤ Κανάλι

Το κανάλι αναφέρεται στον τρόπο μετάδοσης του μηνύματος. Το μήνυμα μεταδίδεται μέσω ενός καναλιού που συνδέει τον αποστολέα με τον δέκτη. Επομένως, η σωστή επιλογή του καναλιού είναι υψίστης σημασίας για την αποτελεσματική επικοινωνία.

➤ Δέκτης

Ο δέκτης είναι το άτομο ή η ομάδα για την οποία προορίζεται το μήνυμα και πρέπει να κατανοήσει το μήνυμα που αποστέλλεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, έτσι ώστε να επιτευχθεί η πραγματική πρόθεση της επικοινωνίας. Ο δέκτης είναι τόσο σημαντικός παράγοντας στη διαδικασία της επικοινωνίας όσο και ο αποστολέας εφόσον είναι το άλλο άκρο της διαδικασίας.

➤ Αποκωδικοποίηση

Η αποκωδικοποίηση αναφέρεται στην ερμηνεία του αποσταλμένου μηνύματος. Ο δέκτης αφού λάβει το μήνυμα το ερμηνεύει και προσπαθεί να το κατανοήσει.

➤ Ανατροφοδότηση

Η ανατροφοδότηση αναφέρεται στην απάντηση του παραλήπτη ως προς το μήνυμα που του έστειλε ο αποστολέας και είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι το μήνυμα έχει γίνει κατανοητό. Είναι το τελευταίο βήμα στη διαδικασία της επικοινωνίας και είναι πολύ σημαντικό καθώς φανερώνει αν η επικοινωνία ήταν αποτελεσματική.

Στα παραπάνω στοιχεία της διαδικασίας της επικοινωνίας θα πρέπει να προστεθεί και ο «θόρυβος», ο οποίος αν και δεν είναι ένα συστατικό στοιχείο της διαδικασίας, είναι όμως σημαντικός, διότι χωρίς τη θέληση του αποστολέα και του δέκτη παρεμβαίνει και επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της επικοινωνίας

αλλοιώνοντας το μήνυμα ή περιορίζοντας τη δυνατότητα κατανόησης του μηνύματος από το δέκτη (Moorhead G. & Griffin R., 1995).

Τέλος, η διαδικασία της επικοινωνίας περιλαμβάνει κάποιες επιμέρους διαδικασίες όπως:

- Αποτελεσματική ακρόαση από την πλευρά του δέκτη, δηλαδή την κατανόηση του νοηματικού περιεχομένου του αποστολέα.
- Αυτοαποκάλυψη από την πλευρά του αποστολέα, καθώς αυτός αξιολογεί και επιλέγει την κατάλληλη στιγμή για την κοινοποίηση του μηνύματος.
- Ενσυναίσθηση, ώστε παίρνοντας κανείς τη θέση του άλλου να μπορεί να τον καταλάβει καλύτερα και να τον βοηθήσει να εκφραστεί με σαφήνεια.
- Αντιληπτική ικανότητα προκειμένου να καθίσταται κατανοητό το πραγματικό νόημα των λεγομένων.
- Εγρήγορση όλων των καναλιών επικοινωνίας (αισθήσεων), δεδομένου ότι είναι σημαντικό για την άριστη κατανόηση του μηνύματος να γνωρίζει κανείς με ακρίβεια ποιος εκπέμπει το μήνυμα, ποιος το λαμβάνει και τι περιλαμβάνει . Είναι σημαντικό να παρακολουθεί κανείς με αφοσίωση τα εκπεμπόμενα σήματα χρησιμοποιώντας όλες τις αισθήσεις του για να συλλαμβάνει λεκτικά και μη λεκτικά σήματα τα οποία εκπέμπονται ανάμικτα. Πολλά από αυτά μπορεί να χαθούν αν δεν προσεχθούν ιδιαίτερα και αν δεν εκληφθούν στη σωστή τους διάσταση.
- Αποτελεσματική χρήση μη λεκτικών σημάτων ώστε ο αποστολέας να γίνεται πληρέστερα κατανοητός.

(UHCRC, 2002).

1.1.3. Θεωρίες και μοντέλα επικοινωνίας

Η μελέτη του φαινομένου της επικοινωνίας οδήγησε στην ανάπτυξη επικοινωνιακών θεωριών, προερχόμενων από συγκεκριμένες σχολές, ορισμένες από τις οποίες είδαν αρχικά την επικοινωνιακή διαδικασία με όρους δανεισμένους από τις θετικές επιστήμες. Στα πλαίσια αυτών των θεωρήσεων διαμορφώθηκαν για την περιγραφή της ανάλογα, γραμμικά ή κυκλικά, μαθηματικά μοντέλα, παριστώντας την επικοινωνιακή διαδικασία ως ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ πομπών και δεκτών με στόχο την αλληλοκατανόηση (Σταμάτης Π., 2009).

Η επικοινωνία είναι μία πολύπλοκη διαδικασία και είναι δύσκολο να προσδιοριστεί πότε ή με ποιον ξεκινά και τελειώνει μια συνάντηση επικοινωνίας. Για

τον λόγο αυτό δημιουργήθηκαν τα μοντέλα επικοινωνίας, τα οποία απλοποιούν τη διαδικασία της επικοινωνίας παρέχοντας μια οπτική αναπαράσταση των διαφόρων πτυχών μιας επικοινωνιακής συνάντησης.

Το μοντέλο επικοινωνίας του Αριστοτέλη είναι το παλαιότερο μοντέλο επικοινωνίας που χρονολογείται από το 300 π.Χ. Η αριστοτελική θεωρητική προσέγγιση της επικοινωνίας, μολονότι γραμμική, μονοδιάστατη και απλουστευμένη, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πρόδρομος των σύγχρονων θεωριών στο πλαίσιο της κυβερνητικής προσέγγισης της επικοινωνίας (Σταμάτης Π., 2009).

Σχεδιάγραμμα 1: Το αριστοτελικό μοντέλο

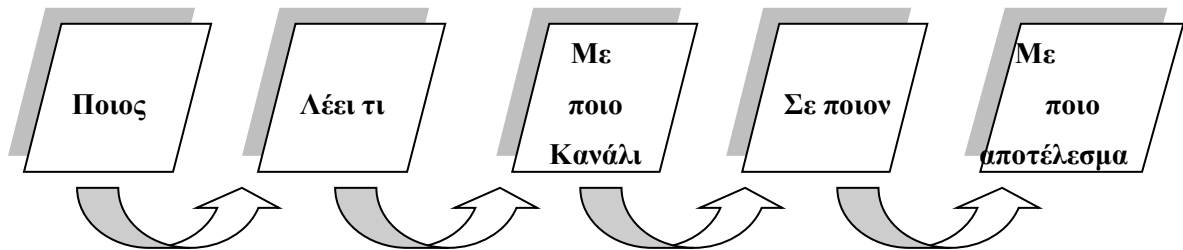
1.1.3.1. Κυβερνητική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της κυβερνητικής προσέγγισης, ως επικοινωνία χαρακτηρίζεται η ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στους ανθρώπους, με τη βοήθεια λεκτικών συμβόλων αλλά και μια σειράς μη λεκτικών σημάτων, όπως είναι οι εκφράσεις του προσώπου, ο τονισμός της φωνής, η στάση του σώματος κ.α. που συνδιαμορφώνουν τον γλωσσικό κώδικα, καθιστώντας την επικοινωνία ως βασική προϋπόθεση πραγμάτωσης των διανθρώπινων σχέσεων αλληλοκατανόησης (Σταμάτης Π., 2009).

Θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της κυβερνητικής προσέγγισης διατυπώθηκαν στη θεωρία του Lasswell και στην επέκτασή της από τον Braddock, στη θεωρία των Shannon & Weaver και στην προσθήκη της από τον DeFleur (Σταμάτης Π., 2009).

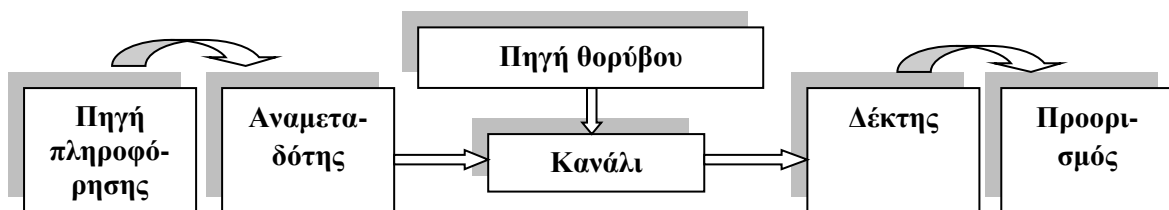
Ένα από τα πρώτα, πιο απλά και πιο διαχρονικά μοντέλα επικοινωνίας που περιλαμβάνουν ένα μόνο κανάλι δημιουργήθηκε από τον Lasswell το 1948. Στη φόρμουλά του ο Lasswell υποστήριξε ότι, όταν οι άνθρωποι επικοινωνούν, ένας απλός τρόπος για να περιγράψουμε την πράξη της επικοινωνίας τους είναι να απαντήσουμε στα εξής ερωτήματα: «Ποιος;», «Λέει τι;», «Με ποιο κανάλι;», «Σε ποιον;», «Με ποιο αποτέλεσμα;» (Baldwin J.R., Perry S.D. & Moffitt M.A. 2004).

Αυτό το μοντέλο είναι πολύ αποτελεσματικό καθώς παρέχει έναν απλό και πρακτικό τρόπο κριτικής για ένα μήνυμα και διερεύνηση πέντε σημαντικών στοιχείων που μπορούν να βοηθήσουν στην εξήγηση του υπό ανάλυση γεγονότος με περισσότερες λεπτομέρειες.

Σχεδιαγραμμα 2: Η φόρμουλα του Laswell

Την ίδια εποχή κατασκευάστηκε από τους Shannon & Weaver το γραμμικό μοντέλο επικοινωνίας, το οποίο περιγράφει την επικοινωνία ως μία γραμμική, μονόδρομη διαδικασία. Το μοντέλο επισημαίνει πέντε επιτελούμενες λειτουργίες και έναν δυσλειτουργικό παράγοντα, το θόρυβο (παράσιτα). Αρχικά, υπάρχει μία πηγή πληροφόρησης η οποία παράγει το μήνυμα που πρόκειται να μεταδοθεί. Στο επόμενο βήμα το μήνυμα μετατρέπεται σε σήματα από έναν αναμεταδότη. Τα σήματα θα πρέπει να προσαρμοστούν στο κανάλι που οδηγεί στο δέκτη. Η λειτουργία του δέκτη είναι αντίθετη από αυτή του αναμεταδότη. Ο δέκτης ανασυγκροτεί το μήνυμα από το σημείο. Στη συνέχεια το παραληφθέν μήνυμα προσεγγίζει τον προορισμό (Σταμάτης Π., 2009). Το μοντέλο των Shannon & Weaver είναι το πρώτο που ανέδειξε το ρόλο του «θορύβου» στην επικοινωνία, ο οποίος μπορεί να διαταράξει ή να αλλάξει ένα μήνυμα μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη.

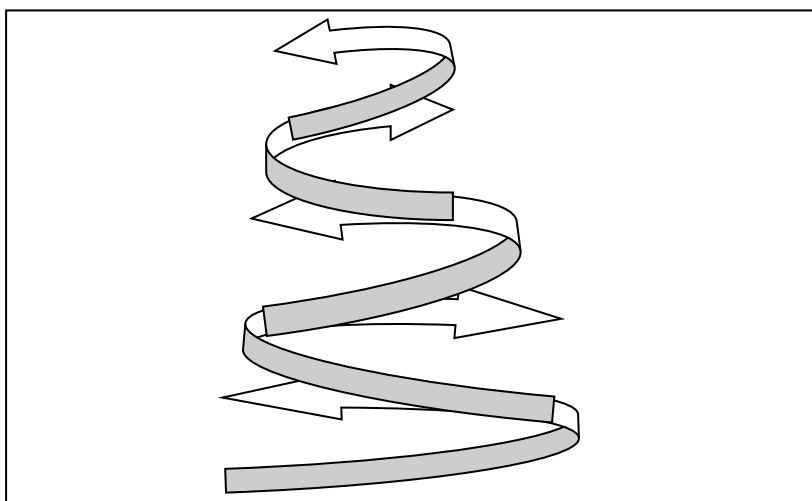

Σχεδιάγραμμα 3: Το γραμμικό μοντέλο των Shannon & Weaver

1.1.3.2. Ανθρωπολογική και πολιτισμική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της ανθρωπολογικής και πολιτισμικής προσέγγισης, η επικοινωνία θεωρείται ως λειτουργία διασφάλισης της ανθρώπινης ύπαρξης, της διατήρησης του είδους, της ανάπτυξης και διατήρησης των πολιτισμών και της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου . Στόχο της επικοινωνίας αποτελεί η συνεννόηση για τη συνεργατική επίδραση των κοινωνικά συμβιούντων ατόμων, για τη διασφάλιση της φυσικής επιβίωσης και της κοινωνικής συνύπαρξης. Έτσι, η επικοινωνία παίρνει τη μορφή μιας διαδικασίας διατήρησης και μετάδοσης τόσο των γνώσεων και των τεχνικών δεξιοτήτων όσο και των πολιτισμικών και των πνευματικών αξιών (Σταμάτης Π., 2009).

Το θεωρητικό μοντέλο που περιγράφει την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της ανθρωπολογικής και πολιτισμικής προσέγγισης διατυπώθηκε από τον Dance, ο οποίος υπογραμμίζει τη δυναμική φύση της επικοινωνίας παριστώντας την με ελικοειδή μορφή, η οποία αναπτύσσεται προς τα πάνω, διευρυνόμενη συνεχώς επειδή θεωρεί πως η επικοινωνιακή διαδικασία περιέχει στοιχεία, δομές και σχέσεις που μεταβάλλονται και βελτιώνονται διαρκώς (Σταμάτης Π., 2009).

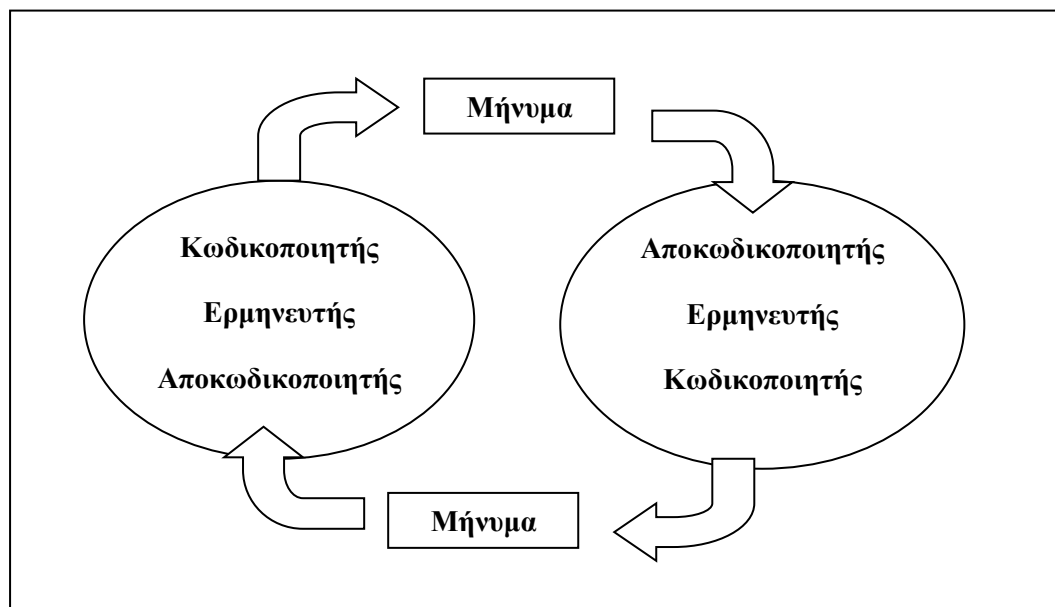
Σχεδιάγραμμα 4: Το ελικοειδές μοντέλο του Dance

1.1.3.3. Ψυχολογική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της ψυχολογικής προσέγγισης, η επικοινωνία γίνεται αντιληπτή ως μια διαπροσωπική διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο που έχει την πρόθεση να μεταδώσει ένα μήνυμα, το κωδικοποιεί είτε μέσω της ομιλίας είτε μέσω τους σώματος είτε και των δύο και το επικοινωνεί αφού το εμπλουτίσει ψυχοσυναισθηματικά. Ο δέκτης του μηνύματος με τη σειρά του, το προσλαμβάνει και το αποκωδικοποιεί με σκοπό να καταλάβει το νόημά του και αντιδρά ανάλογα. Με τον τρόπο αυτό, ο πομπός και ο δέκτης επικοινωνούν, με την προϋπόθεση ότι έχουν ένα κατ' ελάχιστο κοινό σημασιολογικό υπόβαθρο (Σταμάτης Π., 2009).

Θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της ψυχολογικής προσέγγισης διατυπώθηκαν στο κυκλικό μοντέλο επικοινωνίας των Osgood & Schramm και στα μοντέλα επικοινωνίας του Gerbner, του Berlo, του Maletzke και των Chaiken, Petty & Cacioppo (Σταμάτης Π., 2009).

Το κυκλικό μοντέλο επικοινωνίας των Osgood & Schramm περιγράφει τα εμπλεκόμενα υποκείμενα ως ισότιμους επικοινωνιακούς συντρόφους, οι οποίοι επιτελούν ταυτόσημες λειτουργίες, δηλαδή κωδικοποίηση, αποκωδικοποίηση και ερμηνεία (Σταμάτης Π., 2009).

Σχεδιάγραμμα 5: Το κυκλικό μοντέλο επικοινωνίας των Osgood & Schramm

Το μοντέλο επικοινωνίας του Berlo το οποίο φέρει την ονομασία SMCR, προτείνει την ύπαρξη δύο ομάδων στοιχείων τα οποία παρεμβάλλονται μεταξύ της πηγής (πομπού - κωδικοποιητή) και του αποδέκτη (αποκωδικοποιητή). Οι ομάδες αυτές αναφέρονται στην κατασκευή του μηνύματος και στα κανάλια μετάδοσης και λήψης του.

S	M	C	R
SOURCE ΠΗΓΗ	MESSAGE ΜΗΝΥΜΑ	CHANNEL ΚΑΝΑΛΙ	RECEIVER ΔΕΚΤΗΣ
Επικοινωνιακές δεξιότητες	Ερεθίσματα	Όραση	Επικοινωνιακές δεξιότητες
Στάσεις	Δομή	Ακοή	Στάση
Γνώμη	Επεξεργασία	Αφή	Γνώμη
Κοινωνικό σύστημα	Διαχείριση	Όσφρηση	Κοινωνικό σύστημα
Πολιτισμικό περιβάλλον	Περιεχόμενο	Γεύση	Πολιτισμικό περιβάλλον

Σχεδιάγραμμα 6: Το μοντέλο επικοινωνίας του Berlo

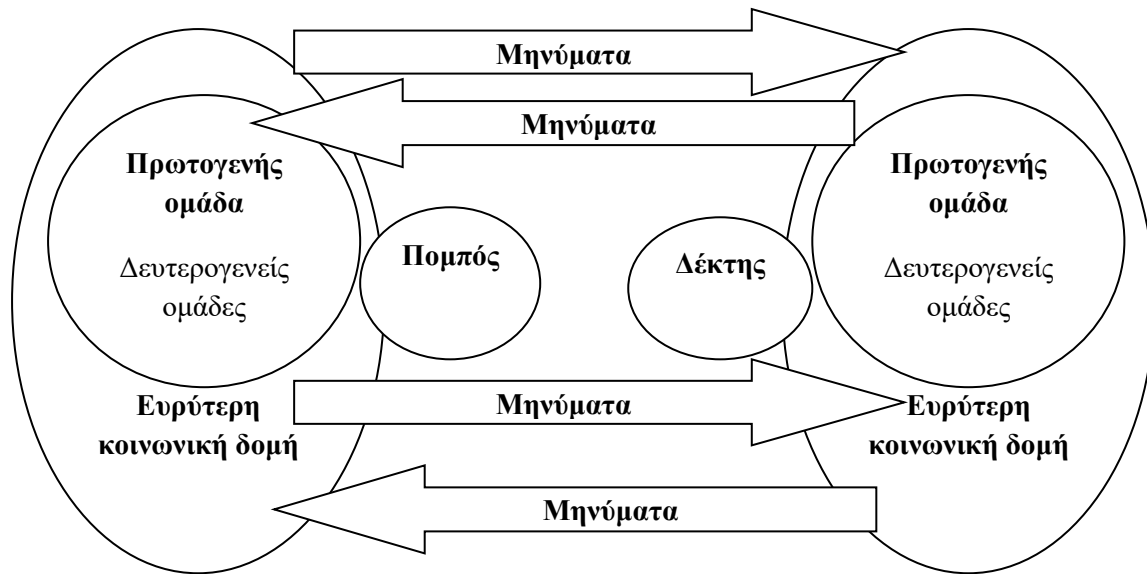
1.1.3.4. Κοινωνιολογική και κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της κοινωνιολογικής και κοινωνιοψυχολογικής προσέγγισης, ως επικοινωνία νοείται η διανθρώπινη μεταφορά μηνυμάτων με σαφές εννοιολογικό περιεχόμενο που έχει ως άμεσο σκοπό τη συνεννόηση και απώτερο στόχο την κοινωνική συμβίωση. Για την επίτευξη του στόχου αυτού χρησιμοποιούνται σημεία και σήματα λεκτικά και μη λεκτικά με στόχο, αρχικά, την απλή ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ των επικοινωνούντων, η οποία περιλαμβάνει στοιχεία ελέγχου των ανταλλασσόμενων μηνυμάτων και κορυφώνεται ως επικοινωνιακή διαδικασία, επιτυγχάνοντας αλληλεπίδραση μεταξύ των επικοινωνιακών συντρόφων.

Θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της κοινωνιολογικής και κοινωνιοψυχολογικής προσέγγισης διατυπώθηκαν στα μοντέλα επικοινωνίας των Katz & Lazarsfeld, των Riley & Riley, της Σχολής του Palo Alto, στο μοντέλο του ανοιχτού συστήματος επικοινωνίας των Watzlawick, Beavin & Jackson, στο μοντέλο επικοινωνίας του Goffman, του Lobrot και το μοντέλο διαπροσωπικής επικοινωνίας του Hartley (Σταμάτης Π., 2009).

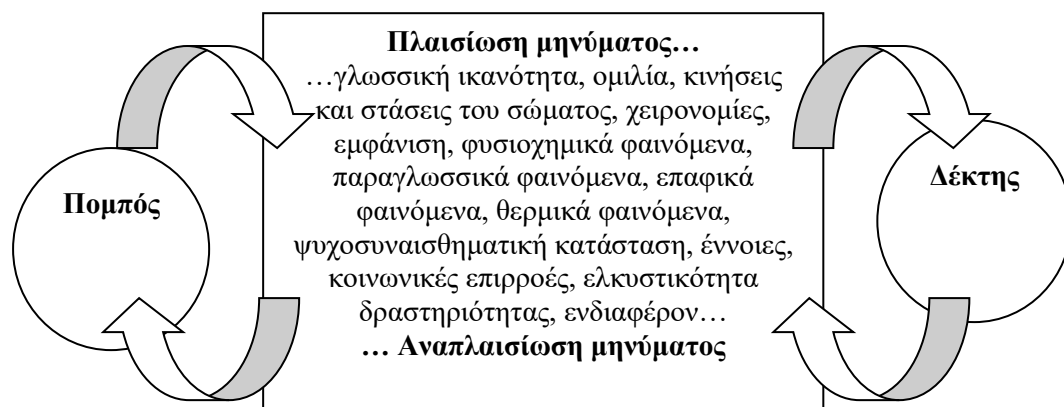
Η αξία του θεωρητικού μοντέλου των Riley & Riley έγκειται στο γεγονός ότι εστιάζει στην επικοινωνιακή διαδικασία ως μία κοινωνική διαδικασία ανάμεσα σε

άλλες, η οποία μπορεί να επηρεάσει και να επηρεαστεί από το κοινωνικό περιβάλλον των επικοινωνούντων.

Σχεδιάγραμμα 7: Το μοντέλο επικοινωνίας των Riley & Riley

Η σχολή του Palo Alto αποκαθιστά την ισοτιμία μεταξύ συμπεριφοράς και επικοινωνίας των οποίων η αδιάρρηκτη σχέση εκφράζεται με την αξιωματική φράση «δεν υπάρχει κανείς που να μην επικοινωνεί». Η επικοινωνία αντιμετωπίζεται ως μία μόνιμη και αναπόφευκτη διαδικασία που ενσωματώνει διάφορους τρόπους συμπεριφοράς, όπως την ομιλία, το βλέμμα, τις χειρονομίες, τον τόνο της φωνής κ.α. Το λεκτικό μήνυμα, επομένως, δεν μπορεί να απομονωθεί από το σύνολο των μη λεκτικών στοιχείων που το πλαισιώνουν και από τα οποία αντλεί τη σημασία του (Σακαλάκη Μ., 1994).

Σχεδιάγραμμα 8: Η ανθρώπινη επικοινωνία στα πλαίσια της συστημικής προσέγγισης σύμφωνα με τη Σχολή του Palo Alto

1.1.3.5. Γλωσσολογική – πραγματολογική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της γλωσσολογικής – πραγματολογικής προσέγγισης, η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία διανθρώπινης ανταλλαγής σκέψεων και πληροφοριών με τη χρήση της γλώσσας, η οποία εκλαμβάνεται ως σύστημα σημείων. Είναι δηλαδή, η διαδικασία αλληλεπίδρασης, η οποία πραγματώνεται μέσω της νοητικής σύλληψης και της εκφραστικής διατύπωσης ομιλητικών πράξεων, των οποίων οι συντακτικές δομές και οι εννοιολογικές σημασίες αποτελούν καθολικά ισχύουσες «συμφωνίες» κάθε γλωσσικής ομάδας (Σταμάτης Π., 2009).

Θεωρητικά μοντέλα που περιγράφουν την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της γλωσσολογικής – πραγματολογικής προσέγγισης διατυπώθηκαν στα μοντέλα επικοινωνίας του Bühler, του Morris, του Grice, των Austin & Searle, των Herrmann & Habermas και του Luhmann (Σταμάτης Π., 2009).

1.1.3.6. Νευροεπιστημολογική προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της νευροεπιστημολογικής προσέγγισης, στο επίκεντρο της επικοινωνιακής διαδικασίας βρίσκεται το νευρικό σύστημα, ως μέσο πρόσληψης και διαβίβασης ερεθισμάτων διαμέσου των αισθήσεων και κυρίως ο εγκέφαλος και η λειτουργία του, ως κορυφαίο επικοινωνιακό όργανο (Σταμάτης Π., 2009).

Το θεωρητικό μοντέλο που περιγράφει την επικοινωνιακή διαδικασία στο πλαίσιο της νευροεπιστημολογικής προσέγγισης διατυπώθηκε ως Τριμερές Μοντέλο Επεξεργασίας των Πληροφοριών, σύμφωνα με το οποίο το άτομο προσλαμβάνει κωδικοποιεί, συγκρίνει και χρησιμοποιεί τη γνώση (Κολιάδης Ε., 2018).

1.1.3.7. Ολιστική Προσέγγιση

Σύμφωνα με τις θέσεις της ολιστικής προσέγγισης, η επικοινωνία εκλαμβάνεται ως πολύπλοκη, αμφίδρομη επαναλαμβανόμενη διαδικασία και θεωρείται ως η κοινή συνισταμένη μιας σειράς επιμέρους διαδικασιών. Το γενικό πλαίσιο της ολιστικής θεώρησης της επικοινωνίας προϋποθέτει την ύπαρξη δύο τουλάχιστον προσώπων (διαπροσωπική επικοινωνία), τα οποία προβαίνουν αμοιβαία σε κάθε συνειδητή επικοινωνιακή πράξη (Σταμάτης Π., 2009).

1.1.4. Μορφές επικοινωνίας

Ο άνθρωπος, όντας «επικοινωνιακό ον», αναπτύσσει πολλαπλούς τρόπους επικοινωνίας επιχειρώντας να διαμορφώσει τις διαπροσωπικές του σχέσεις. Το φαινόμενο της επικοινωνίας βρίσκει την πραγμάτωσή του στον άνθρωπο κυρίως μέσω δύο εκφραστικών «οδών», της λεκτικής και της μη λεκτικής επικοινωνιακής

οδού, που βασίζονται αντίστοιχα στους όρους «λεκτική» και «μη λεκτική επικοινωνία» (Σταμάτης Π., 2005).

1.1.4.1. Λεκτική επικοινωνία

Η λεκτική επικοινωνιακή οδός βασίζεται στη λεκτική επικοινωνία, η οποία πραγματώνεται στο πλαίσιο ενός γλωσσικού κώδικα που εδράζεται σε έννοιες - προϊόντα μιας συμβατικής αποδοχής ονοματοθεσίας στα αντικείμενα του περιβάλλοντος, στις καταστάσεις, στις ενέργειες και στις αφηρημένες έννοιες, που πραγματοποιούνται για τη δημιουργία συγκεκριμένου έργου και παίρνουν τη μορφή λέξεων - συμβόλων (Chomsky N., 1964 στο Σταμάτης Π., 2005).

Οι λέξεις, υπακούοντας σε νοητικές νόρμες οι οποίες καθορίζονται από συντακτικούς και γραμματικούς κανόνες, συντίθενται και με τη βοήθεια των φωνητικών οργάνων αρθρώνονται και εκφέρονται κάθε φορά που κρίνεται σκόπιμο να συντελεστεί η εκπομπή κάποιου μηνύματος (Manstead A.S.R., 1991 στο Σταμάτης Π., 2005).

Το μήνυμα έχει συγκεκριμένο παραλήπτη ο οποίος, αφού το λάβει και το κατανοήσει, θα αντιδράσει ανάλογα απαντώντας ή ενεργώντας, αξιοποιώντας το σύνολο των νευροβιολογικών και διανοητικών του λειτουργιών. Με τον τρόπο αυτό οριοθετείται συνοπτικά η τυπική λεκτική επικοινωνιακή διαδικασία, η οποία αποτελεί μέρος των επικοινωνιακών δυνατοτήτων του ανθρώπου (Σταμάτης Π., 2005).

Αξίζει να επισημανθεί ότι η λεκτική επικοινωνία αφορά τη γλώσσα, τόσο τη γραπτή όσο και την προφορική. Ο λόγος, είτε γραπτός είτε προφορικός, κατέχει κυρίαρχη θέση στις σχέσεις των ανθρώπων και η ικανότητα της γλωσσικής επικοινωνίας αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα τόσο της ψυχολογικής όσο και της κοινωνικής εξέλιξης του ανθρώπου (Κατή Δ., 2009).

Η ομιλούμενη γλώσσα, το μονοπάτι των φωνητικών ήχων με τη μορφή λέξεων διά των οποίων ο άνθρωπος κατορθώνει να εκφράσει οτιδήποτε συμβαίνει στον εσωτερικό του κόσμο, είτε πρόκειται για σκέψεις, επιθυμίες ή άλλα διανοητικά κατασκευάσματα είτε για συνειδητές ή τυχαίες επιλογές, σ' ολόκληρο το θεματικό φάσμα που τον αφορούν, είτε για συναισθήματα (Stemmer B., 1999 στο Σταμάτης Π., 2005). Πράγματι, με τη γλώσσα ο άνθρωπος εξωτερικεύει τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του, με αυτό τον τρόπο δίνει νόημα στον κόσμο (Κανάκης Ι., 1989).

Στη λεκτική επικοινωνία, η κάθε λέξη έχει βαρύνουσα σημασία επειδή είναι φορτισμένη με κάποια συναισθηματική χροιά, η οποία ενδέχεται να μεταδίδει

συγκεκριμένα συναισθηματικά μηνύματα στον ακροατή που θα αντιδράσει ανάλογα με τη συναισθηματική φόρτιση που τον διακατέχει τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, όπως αναφέρει ο Osgood (Γεωργιάς Δ., 1990).

Κάθε ομιλητής μεταδίδει και προσλαμβάνει πολλά έμμεσα μηνύματα και σήματα μη λεκτικά τα οποία προκύπτουν από τον τόνο, την επιλογή των λεκτικών στοιχείων, την αυθόρμητη ή προσεγμένη διατύπωση, το δισταγμό, τις επαναλήψεις, τις παύσεις, την εφαρμογή ή την παραβίαση των γλωσσικών κανόνων (Φραγκουδάκη Α., 1987).

Αυτό σημαίνει ότι η επικοινωνία είναι μια κοινωνική διεργασία η οποία συνενώνει το λόγο με τις κινήσεις, το βλέμμα, τη μιμική, το διαπροσωπικό χώρο κ.α. Γίνεται λοιπόν σαφές πως η επικοινωνία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα ενιαίο σύνολο και να μην τίθεται θέμα διάκρισης ανάμεσα σε λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία (Winkin Y., 1993).

1.1.4.2. Μη λεκτική επικοινωνία

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερεθισμάτων που δεχόμαστε είναι μη λεκτικής φύσης. Παντού και πάντοτε επικοινωνούμε με το περιβάλλον μας, με αυτά και με αυτούς που με κάποιον τρόπο μας περιβάλλουν. Το σώμα, ως πομπός και δέκτης, αποτελεί το πρωταρχικό μέσο με το οποίο γίνεται δυνατή η μετάδοση και πρόσληψη κάθε είδους πληροφοριών (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Σε αντίθεση με τη γλώσσα, δηλαδή με το τι λέγεται, η μελέτη της μη λεκτικής συμπεριφοράς αφορά μεταξύ άλλων το πώς, πού, πότε, από ποιον και σε ποιον λέγεται κάτι. Αφορά δηλαδή το περιβάλλον και την εξωτερική εμφάνιση του ανθρώπου, τη διαπροσωπική απόσταση, τον προσανατολισμό στο χώρο, τις κινήσεις των χεριών και των άλλων άκρων, τη στάση και τη θέση του σώματος, την έκφραση του προσώπου, το βλέμμα, την αφή, την οσμή, τη γεύση, τη θερμότητα, καθώς και τα παραγλωσσικά φαινόμενα (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Η μη λεκτική επικοινωνία έχει συνεπώς, πέρα από τη φωνητική και μία μη φωνητική πτυχή, η οποία είναι ανεξάρτητη από τα όργανα παραγωγής της φωνής και περιλαμβάνει κινήσεις των μυών, γευστικά, οσφρητικά, οπτικά και θερμικά ερεθίσματα (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Η αποσαφήνιση του όρου μη λεκτική επικοινωνία παρουσιάζει εννοιολογικές δυσκολίες. Στη βιβλιογραφία χρησιμοποιείται συχνά ο όρος γλώσσα του σώματος για να περιγραφεί αυτός ο μη λεκτικός κώδικας επικοινωνίας. Αν όμως ληφθεί υπόψη ότι

η γλώσσα προϋποθέτει την ύπαρξη μιας στενής και μονοσήμαντης σχέσης ανάμεσα στη λέξη και στο εκφραζόμενο, τότε δεν πρέπει να συνδέεται το φαινόμενο γλώσσα με τη μη λεκτικότητα (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Ο όρος γλώσσα του σώματος, ο οποίος χρησιμοποιείται στη βιβλιογραφία για να περιγραφεί ο μη λεκτικός κώδικας επικοινωνίας περιλαμβάνει, εκτός από στοιχεία της μη λεκτικής επικοινωνίας υπό την ευρεία έννοια (καλλωπισμός του σώματος, τέχνη, ηλεκτρονικά και εκτυπωτικά μέσα), στοιχεία της φωνητικής μη λεκτικής επικοινωνίας τα οποία αναφέρονται ως παραγλωσσικά φαινόμενα και σχετίζονται με τη φωνή και την ομιλία ή το λόγο γενικότερα ή άλλους αυτόνομους τύπους (γέλιο, αναστεναγμοί κ.α.) και στοιχεία της μη φωνητικής μη λεκτικής επικοινωνίας που συνιστούν τη γλώσσα του σώματος. Σε αυτά ανήκουν οι κινητικοί (μιμική, χειρονομίες, βλέμμα, κινήσεις και στάσεις του σώματος), οι φυσιοχημικοί (όσφρηση, γεύση, σωματική επαφή, θερμικά ερεθίσματα) και οι οικολογικοί (συμπεριφορά στο χώρο, διαπροσωπική απόσταση, διευθέτηση αντικειμένων) διάλογοι επικοινωνίας (Σταμάτης Π., 2005).

Η γλώσσα του σώματος είναι μια μυστηριώδης γλώσσα, η οποία συχνά χρησιμοποιείται ασυνείδητα και εκφράζει την ανθρώπινη πλευρά του εαυτού μας, δηλαδή τα συναισθήματα, τις στάσεις και την προσωπικότητά μας (Argyle M. & Trower P., 1981).

Η γλώσσα του σώματος είναι η εξωτερίκευση της συναισθηματικής κατάστασης ενός ατόμου. Κάθε χειρονομία ή κίνηση μπορεί να αποτελεί πολύτιμο κλειδί για να ανακαλύψουμε τι αισθάνεται ένα άτομο σε μία συγκεκριμένη στιγμή. Το κλειδί για να διαβάσετε τη γλώσσα του σώματος είναι να μπορείτε να καταλάβετε τη συναισθηματική κατάσταση ενός προσώπου, ενώ ακούτε τα όσα λέει και παρατηρώντας τις συνθήκες κάτω από τις οποίες τα λέει (Pease A. & Pease B., 2006).

Ως μη λεκτική επικοινωνία έχει οριστεί η έκφραση των συναισθημάτων, των διαθέσεων, των στάσεων και γενικότερα του εσωτερικού κόσμου του ανθρώπου μέσω του σώματος (Βρεττός Ι.Ε., 1994).

Ακόμη, ως μη λεκτική επικοινωνία νοείται κάθε επικοινωνιακή διαδικασία μέσω της οποίας το άτομο επηρεάζει τη συμπεριφορά, τη νοητική κατάσταση ή τα συναισθήματα κάποιου άλλου, χρησιμοποιώντας ένα ή και περισσότερα μη λεκτικά κανάλια, τα οποία είναι τα θεατά μέλη ή όργανα του σώματος (Παπαδάκη – Μιχαηλίδη Ε., 1997).

Η μη λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει το πλέγμα της συμπεριφοράς που συνοδεύει και ενισχύει τον προφορικό λόγο. Είναι το πλέγμα που σχηματίζεται από την άρθρωση του λόγου, τον τόνο της φωνής, την έκφραση του προσώπου, τις χειρονομίες και τις κινήσεις των ματιών, τη στάση του σώματος, τη θέση στο χώρο κ.α. (Josien M., Βαγιάτης Γ. & Γιαννουλέας Μ., 1995).

Η μη γλωσσική επικοινωνία είναι ένα ρεπερτόριο από κινητικά σήματα και νεύματα, τα οποία προκαλούν και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του συνομιλητή (Αναγνωστοπούλου Μ.Σ., 2005).

Όταν λαμβάνουμε πληροφορίες οι οποίες δεν είναι γραμμένες ή δεν λέγονται, κατανοούμε κάτι το οποίο είναι μη λεκτικό. Οι αισθήσεις της αφής, της γεύσης, της όρασης, της ακοής, της όσφρησης, τα σημάδια, τα σύμβολα, τα χρώματα, οι εκφράσεις του προσώπου, τα νεύματα, η στάση του σώματος και το ένστικτο είναι οι βασικές πηγές των μη λεκτικών μηνυμάτων που λαμβάνουμε. Είναι μία σιωπηλή γλώσσα η οποία δεν διδάσκεται επίσημα (Calero H. H., 2005).

Τα μη λεκτικά σήματα εκπέμπονται από τρεις βασικές πηγές:

- Από τη γενική εντύπωση που δημιουργεί ένα άτομο στους άλλους ανθρώπους. Λέγοντας γενική εμφάνιση νοείται η πρώτη εντύπωση δηλαδή το φύλο, η ηλικία, η ενδυμασία, οι εκφράσεις του σώματος και του προσώπου, οι χειρονομίες, η μυρωδιά του σώματος, το κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο, οι διαθέσεις του ατόμου κ.α.
- Από τα μη λεκτικά στοιχεία του λόγου, όπως είναι ο ρυθμός, ο τόνος, η ένταση, η σταθερότητα της φωνής, οι παύσεις, η ταχύτητα ροής του λόγου κ.α.
- Από τα μη λεκτικά μηνύματα που μεταδίδονται στο χώρο, όπως η διακόσμηση, τα έπιπλα, ο φωτισμός, η αρχιτεκτονική, το άρωμα και τα χρώματα στο χώρο

(Παπαδάκη - Μιχαηλίδη Ε., 1997).

Η μη λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει κάθε μορφή μη γλωσσικής συμπεριφοράς, η οποία γίνεται αντιληπτή μέσω των αισθήσεων και πλαισιώνει την ομιλία επηρεάζοντας συνακόλουθα τη διαδικασία της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης. Επισημαίνεται πως κανένας λόγος δεν δημιουργείται σε απόλυτο εννοιολογικό κενό και πολύ περισσότερο δεν εκφέρεται χωρίς κάποια ψυχοσυναισθηματική παρόρμηση ή συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό (Σταμάτης Π., 2005). Οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να εκπέμπουν μηνύματα ακόμη κι όταν δεν μιλάνε, ακόμη και μόνο με το

παρουσιαστικό ή την εμφάνισή τους (Rosenfeld L.B. & Plax T.G., (1977) στο Σταμάτης Π., 2005).

Η μη λεκτική επικοινωνία είναι ένας πολύπλοκος κώδικας συμπεριφοράς, βιολογικής και κοινωνικής υφής και προέλευσης, διαπερνά κάθε πτυχή του ατόμου και της κοινωνίας και δημιουργεί έναν ιστό συνοχής, ένα δίκτυο νοημάτων που κάθε στιγμή προσδίδει στον άνθρωπο την ικανότητα του αυτοπροσδιορισμού και του ετεροπροσδιορισμού μέσα στο φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008). Η πολυσημία της μη λεκτικής επικοινωνίας καθιστά την ανάλυση και τη συνειδητή ερμηνεία της μία περίπλοκη και δύσκολη διαδικασία. Σε γενικές γραμμές, η σημασία της μη λεκτικής επικοινωνίας εξαρτάται:

- Από το συγκεκριμένο μήνυμα
- Από το συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο
- Από τη συγκεκριμένη περίσταση
- Από το συγκεκριμένο παραλήπτη

(Argyle M., 1979 στο Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Η μη λεκτική κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων δεν είναι ούτε τυχαία ούτε αυθαίρετη. Όπως και στη γλώσσα, υπάρχουν κανόνες που διέπουν τη μη λεκτική επικοινωνία. Κάθε περίπτωση έχει τις δικές της επικοινωνιακές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την κατανόηση των εκάστοτε μη λεκτικών μηνυμάτων (Argyle M., 1979 στο Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

1.2. ΜΟΡΦΕΣ ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1.2.1. Ο καλλωπισμός του σώματος

Στον καλλωπισμό του σώματος περιλαμβάνονται η ενδυμασία, η υπόδηση, το χτένισμα, το βάνισμο των μαλλιών του προσώπου ή του δέρματος (τατουάζ) και τα κοσμήματα. Όλα αυτά, επιτηδευμένα ή όχι, αποτελούν μη λεκτικά μηνύματα γι' αυτό και έχουν επικοινωνιακή αξία (Σταμάτης Π., 2009).

Η εξωτερική εμφάνιση του ανθρώπου αποτελεί ένα μη λεκτικό κομμάτι της κοινωνικής συμπεριφοράς του ανθρώπου καθώς εκπέμπει μηνύματα που έχουν να κάνουν με την κοινωνική θέση του φορέα του, το επάγγελμά του, την περίσταση στην οποία συμμετέχει, τη σχέση και το ρόλο που έχει στην περίσταση αυτή, τη συναισθηματική του κατάσταση, αλλά και με επιμέρους ατομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, όπως είναι η αποδοχή από μέρους του των συμβατικών κοινωνικών κανόνων (Καράκιζα Τ., 2010).

Ο άνθρωπος επινόησε αρχικά την ενδυμασία και την υπόδηση ως αναγκαίο μέσο για την επιβίωσή του, για να προστατευτεί από τις καιρικές συνθήκες και τις κλιματολογικές επιπτώσεις στον οργανισμό του. Μετέπειτα, η ενδυμασία και η υπόδηση εξελίχθηκαν σε μέσα έκφρασης των συναισθημάτων, της κουλτούρας και γενικότερα της κοινωνικής στάσης του απέναντι στους συνανθρώπους του και στις περιστάσεις της καθημερινότητας. Η ενδυμασία και η υπόδηση είχαν αναχθεί σε μείζονα ηθικά και βιοτικά ζητήματα που σήμερα αποτελούν, καθαρά πλέον, κατεξοχόν εκφραστικά, μη λεκτικά μέσα της ανθρώπινης επικοινωνίας, εκτός της πρακτικής τους χρήσης (Σταμάτης Π., 2009).

Επιπλέον, η εξωτερική εμφάνιση είναι επικοινωνιακό κανάλι μέγιστης σημασίας μιας και αποτελεί τη βασική πηγή της πρώτης εντύπωσης. Οι πληροφορίες της πρώτης εντύπωσης, αν και δεν είναι πάντα αληθινές, συνεχίζουν να ασκούν ισχυρές επιρροές ακόμα κι όταν, με την πάροδο του χρόνου, διαψεύδονται (Argyle M., 1988 στο Καρακίτσα Τ., 2010).

Η εξωτερική εμφάνιση και πιο συγκεκριμένα η ενδυμασία επηρεάζει συχνά ασυνείδητα τη στάση και τη συμπεριφορά τόσο των ανθρώπων που φορούν τα ρούχα όσο και αυτών που τα βλέπουν (Παπαδάκη – Μιχαηλίδη Ε., 1997). Αναμφίβολα, η εμφάνιση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αποκάλυψη χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και κατ' επέκταση στην επικοινωνιακή έκφραση του κάθε ανθρώπου (Κοντάκος Α.& Πολεμικός Ν., 2008).

Η ενδυμασία πρέπει να συμβαδίζει με την εικόνα που θέλουμε να μεταδώσουμε στον συνομιλητή μας και αυτό επιτυγχάνεται μέσα από το σχέδιο, την ποιότητα και το χρώμα των ρούχων.

Τα χρώματα των ρούχων μαρτυρούν πολλά τόσο για την προσωπικότητα όσο και για τα συναισθήματα ενός ατόμου.

- Το μαύρο εκφράζει κύρος, δύναμη, σοβαρότητα και ευφυΐα. Οι άνθρωποι που προτιμούν να φορούν μαύρα ρούχα είναι φιλόδοξοι και ευαίσθητοι.
- Το καφέ εκφράζει αξιοπιστία, δύναμη και σταθερότητα. Οι άνθρωποι που προτιμούν να φορούν καφέ ρούχα είναι συντηρητικοί και αναζητούν πάντα ειρήνη και σταθερότητα.
- Το μπλε εκπέμπει αυτοπεποίθηση και αξιοπιστία. Οι άνθρωποι που προτιμούν το μπλε είναι έξυπνοι, έμπιστοι, αποτελεσματικοί και ήρεμοι.

- Το πράσινο εκπέμπει καλή διάθεση. Όσοι προτιμούν τα πράσινα ρούχα είναι περιποιητικοί, ευγενικοί και έχουν καλή καρδιά.
- Το μωβ εκπέμπει πλούτο και πολυτέλεια. Όσοι προτιμούν τα μωβ ρούχα είναι δημιουργικοί και αγαπούν την τέχνη.
- Το κόκκινο εκπέμπει πάθος και δύναμη. Όσοι προτιμούν τα κόκκινα ρούχα είναι συνήθως εγωκεντρικοί.
- Το κίτρινο εκπέμπει ευτυχία του ήλιου και του γέλιου. Όσοι προτιμούν τα κίτρινα ρούχα είναι δραστήριοι και δημιουργικοί, έτοιμοι να εξερευνήσουν και να κατακτήσουν.
- Το λευκό είναι το σύμβολο της ελευθερίας, της αγνότητας, της αθωότητας και της απλότητας. Όσοι φορούν λευκά ρούχα είναι πολύ προσεγμένοι και οργανωμένοι σε ότι κάνουν, τους αρέσουν τα νέα ξεκινήματα και προσπαθούν για την τελειότητα.
- Το έντονο ροζ αντιπροσωπεύει την θηλυκότητα ενώ το απαλό ροζ θεωρείται ήρεμο και ζεστό. Όσοι προτιμούν τα ροζ ρούχα είναι ρομαντικοί, αισιόδοξοι και με αυτοπεποίθηση.
- Το πορτοκαλί είναι χαρούμενο, δημιουργικό και ελκυστικό. Όσοι προτιμούν τα πορτοκαλί είναι αισιόδοξοι, ενεργητικοί, χαρούμενοι και είναι πρόθυμοι για αλλαγές.
- Το γκρι είναι το χρώμα της ισορροπίας, δεν είναι ούτε σκούρο ούτε φωτεινό. Όσοι προτιμούν τα γκρι ρούχα δεν θέλουν να τραβήξουν την προσοχή.

Φυσικά, η επιλογή του χρώματος στα ρούχα δεν αντιπροσωπεύει μονάχα στοιχεία του χαρακτήρα των ανθρώπων. Πολλές φορές φανερώνει και την κουλτούρα ενός λαού όσον αφορά τη στάση απέναντι στη ζωή και τον θάνατο. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα συνηθίζεται το μαύρο χρώμα να παραπέμπει και στο πένθος, ενώ αντίθετα οι Ιάπωνες χρησιμοποιούν το λευκό χρώμα, όταν βιώνουν πένθιμες καταστάσεις.

Επιπλέον, όλοι οι άνθρωποι δίνουν μεγάλη σημασία στο χτένισμά τους και γενικότερα στην περιποίηση των μαλλιών, μια πανάρχαιη συνήθεια που σχετίζεται με χαρακτηριστικά όπως η ηλικία, το φύλο, το στυλ της εποχής και το κοινωνικό - πολιτιστικό πλαίσιο. Με τον τρόπο αυτό, βρίσκουν τη δυνατότητα να εκφράσουν στοιχεία της προσωπικότητάς τους και της πολιτιστικής τους ταυτότητας (Σταμάτης Π., 2009).

Ακόμη μία ανθρώπινη συνήθεια αποτελεί και το βάψιμο του σώματος με διάφορα χρώματα σε ποικίλες σχεδιαστικές απεικονίσεις, που εξαρτώνται από το φύλο, το κοινωνικό – πολιτιστικό status κάθε εποχής και χρησιμοποιείται ουσιαστικά ως προέκταση της ενδυμασίας. Ο άνθρωπος, βρίσκει διά μέσου του βαψίματος μια αρκετά εύγλωττη διέξοδο για να αυτοεκφραστεί και να δηλώσει μη λεκτικά τα ιδιαίτερα στοιχεία του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς του, παρέχοντας στον άλλο πληροφορίες χρήσιμες για τη δόμηση ενός πλαισίου ευόδωσης της επικοινωνιακής σχέσης (Σταμάτης Π., 2009).

Τέλος, τα κοσμήματα αποτελούν μέσο έκφρασης και επικοινωνίας του ανθρώπου, αφού μέσα από αυτά όχι μόνο εκφράζει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του αλλά, πολύ περισσότερο, στοιχεία της πολιτιστικής του ταυτότητας και ρευμάτων της τέχνης κάθε εποχής (Morris D., 1998 στο Σταμάτης Π. 2009).

Γενικά, όλα τα παραπάνω εμπίπτουν σε δύο κατηγορίες: εκείνα που τα φοράμε σκοπίμως για να στείλουμε ένα μήνυμα, και εκείνα που τα φοράμε επειδή έχουν προσωπική σημασία (Hartley G. & Karinch M., 2011).

1.2.2. Εκφράσεις προσώπου

Το πρόσωπο είναι ίσως το πιο εκφραστικό μέλος του ανθρώπινου σώματος, διότι εκεί υπάρχουν τα φρύδια, τα μάτια και το στόμα με τα οποία το άτομο εκφράζει όλα του τα συναισθήματα.

Οι εκφράσεις του προσώπου διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη συμπεριλαμβάνονται οι αυθόρμητες εκφράσεις, όπου το υποκείμενο άθελα δείχνει τις συνέπειες των συναισθηματικών διεγέρσεων στον οργανισμό του, σε αντίθεση με τη δεύτερη, στην οποία εμπεριέχονται οι υποκριτικές εκφράσεις οι οποίες συντελούνται δίχως την ύπαρξη των ανάλογων συναισθηματικών διεγέρσεων (Παπαδάκη – Μιχαηλίδη Ε., 1997).

Επιπρόσθετα, η εκφραστικότητα του ανθρώπου μόνο εν μέρει βρίσκεται υπό τον έλεγχο κοινωνικών κανόνων, αφού ρυθμίζεται και από διανοητικούς παράγοντες (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008). Επίσης, το πρόσωπο δημιουργεί πολλές εκφράσεις, οι οποίες γίνονται δεύτερη φύση του ανθρώπου, αφού συχνά τις χρησιμοποιεί χωρίς να το αντιλαμβάνεται (Hartley G. & Karinch M., 2011).

Το πρόσωπο είναι πλήρες γραμμωτών μυών, οι οποίοι μπορούν να σχηματίσουν περίπου επτά χιλιάδες μικροεκφράσεις (έχουν διάρκεια μικρότερη από το ένα πέμπτο του δευτερολέπτου) και δεκάδες νεύματα. Η έκφραση του προσώπου

εμφανίζεται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε άνθρωπο και από αυτήν εξάγονται τα πολυτιμότερα συμπεράσματα για το ψυχοσυναισθηματικό και πνευματικό κόσμο των ανθρώπων (Σταμάτης Π., 2009). Κατά τη μετάδοση μηνυμάτων, το πρόσωπο γίνεται ένα αμάλγαμα από τα συστατικά του μέρη (Hartley G. & Karinch M., 2011).

Μία ακόμη βασική λειτουργία του προσώπου είναι η ρύθμιση της αλληλεπίδρασης. Για παράδειγμα, η εκπομπή μηνυμάτων ενδιαφέροντος ή αδιαφορίας, συμφωνίας ή διαφωνίας, αποδοχής ή απόρριψης καθορίζει την έκβαση κάθε αλληλεπίδρασης. Το μέτωπο και τα βλέφαρα είναι αυτά που δείχνουν σαφώς την ύπαρξη άγχους, ενώ το στόμα, η μύτη και άλλες κινήσεις των ματιών φαίνεται να παραμένουν αμέτοχες (Leventhal H. & Sharp E., 1965 στο Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Ο Paul Ekman, καθηγητής ψυχολογίας, υποστηρίζει ότι υπάρχουν έξι εκφράσεις του προσώπου, οι οποίες αναγνωρίζονται και γίνονται αντιληπτές παγκοσμίως:

- Η χαρά εκφράζεται με χαμόγελο, ανασηκωμένες παρειές, λακκάκια και μάτια που ζαρώνουν στις άκρες τους.
- Η λύπη εκφράζεται με ρυτιδωμένο μέτωπο, ανασήκωμα των φρυδιών προς το κέντρο του μετώπου και τις άκρες του στόματος στραμμένες προς τα κάτω.
- Η έκπληξη εκφράζεται με ανασηκωμένα φρύδια, ορθάνοιχτα μάτια και ανοιχτά χείλη.
- Ο φόβος εκφράζεται με ανασηκωμένα και σμιχτά τα φρύδια, γουρλωμένα μάτια με ορθάνοιχτα βλέφαρα και χείλη τραβηγμένα προς τα πίσω.
- Η απέχθεια εκφράζεται με ζαρωμένη μύτη, χαμηλωμένα φρύδια, ανασηκωμένο το πάνω χείλος και μάτια σφιγμένα.
- Ο θυμός εκφράζεται με συνοφρύωση, έντονο βλέμμα, τσιτωμένα βλέφαρα και σφιγμένα χείλη.

(Kinsey Goman C., 2011).

Ακόμη, κοιτάζοντας το πρόσωπο μπορούμε να αναγνωρίσουμε τις ψεύτικες εκφράσεις, οι οποίες συχνά προκαλούν την εμφάνιση του αταίριαστου προσώπου, δηλαδή εμφανίζεται η ίδια έκφραση και στις δύο πλευρές του προσώπου αλλά στη μία είναι πιο έντονη, και έχουν μεγαλύτερη διάρκεια (Kinsey Goman C., 2011).

Αξίζει, επίσης να αναφερθούν τα μηνύματα, τα οποία μπορούν να μεταδοθούν από τα μέλη του προσώπου σύμφωνα με την Carol Kinsey Goman (2011). Αρχικά τα

φρύδια, τα οποία δείχνουν συγκέντρωση ή αμηχανία όταν συναντιούνται, ενδιαφέρον όταν ανασηκώνεται το εσωτερικό άκρο τους, ενόχληση όταν είναι κάτω προς το κέντρο του προσώπου, επιθετικότητα όταν χαμηλώνουν και επιδοκιμασία όταν ανασηκώνονται.

Το φούσκωμα της μύτης που συμβαίνει όταν κάποιος παίρνει ανάσα σε προετοιμάζει ότι το άτομο ετοιμάζεται να προχωρήσει σε κάποια ενέργεια ενώ το ζάρωμα της μύτης δείχνει διαφωνία.

Τα μάγουλα κοκκινίζουν όταν κάποιος νιώθει εκνευρισμό ή ντροπή και το δέρμα γύρω από τα μάγουλα τεντώνει όταν υπάρχει οργή.

Ακόμη, είναι εύκολο να διακρίνουμε ένα ψεύτικο χαμόγελο από ένα γνήσιο, το οποίο δεν επηρεάζει μόνο τις άκρες του στόματος, αλλά μεταβάλλει και ολόκληρο το πρόσωπο καθώς τα μάτια φωτίζονται, το μέτωπο ρυτιδώνεται, οι μύες στα μάγουλα ανορθώνονται, η επιδερμίδα γύρω από τα μάτια και το στόμα ζαρώνει, η εσωτερική γωνία των φρυδιών χαμηλώνει και στο τέλος αναδεικνύεται το στόμα.

Σύμφωνα με τους Pease A. & Pease B. (2006) συναντάμε πέντε τύπους χαμόγελου:

- Το χαμόγελο με σφιγμένα χείλη, τα οποία είναι τεντωμένα κατά μήκος του προσώπου, ενώ τα δόντια είναι κρυμμένα. Στέλνει το μήνυμα είτε ότι υπάρχει ένα μυστικό είτε μια άποψη ή διάθεση που το άτομο δεν θέλει να μοιραστεί.
- Το στραβό χαμόγελο, το οποίο δημιουργεί δύο εντελώς διαφορετικά πρόσωπα καθώς από τη δεξιά πλευρά δημιουργεί ένα ειρωνικό χαμόγελο ενώ από την αριστερή ένα άγριο συνοφρύωμα. Το χαμόγελο αυτό γίνεται μόνο εσκεμμένα και δείχνει σαρκασμό.
- Το χαμόγελο με πεσμένο σαγόκι, το οποίο απλώς πέφτει για να δώσει την εντύπωση πως το πρόσωπο γελά ή έχει εύθυμη διάθεση. Χρησιμοποιείται για να διασκεδάσει το κοινό.
- Το πλάγιο χαμόγελο με το κεφάλι χαμηλωμένο και στραμμένο αλλού, ενώ το βλέμμα ανασηκώνεται. Όποιος χαμογελά έτσι φαίνεται νεαρός, παιχνιδιάρης και μυστικοπαθής.
- Το μειδίαμα είναι σχεδόν ανεπαίσθητο χαμόγελο, με τα χείλη σφιγμένα ή ελαφρώς ανοιχτά. Το μειδίαμα δείχνει σε γενικές γραμμές δυσαρέσκεια ή υπεροψία, ενώ μπορεί να εκφράζει και απογοήτευση.

Επίσης, οι κινήσεις του σώματος μπορούν να φανερώσουν τα συναισθήματα ενός ατόμου. Το άγγιγμα ή το γλείψιμο των χειλιών φανερώνουν άγχος και νευρικότητα, το δάγκωμα του κάτω χείλους αποτελεί ένδειξη στρες, τα σφιγμένα ή στραβωμένα χείλη είναι σημάδι διαφωνίας, θυμού και απογοήτευσης, τα χείλη που φουσκώνουν φανερώνουν παραίτηση και σκεπτικισμό, και τα χείλη που τρεμουλιάζουν φανερώνουν έκπληξη.

Κάποιες άλλες εκφράσεις του προσώπου που αξίζει να σημειωθούν είναι το χασμουρητό, το οποίο φανερώνει κούραση ή ανία, η προεξοχή του σαγονιού που φανερώνει θυμό και άμυνα, και όταν κάποιος ξεροκαταπίνει φανερώνει αγωνία και στρες. Επιπλέον, οι άνθρωποι βγάζουν τη γλώσσα τους από το στόμα προκειμένου να γλείψουν τα χείλη τους όταν νιώθουν στρες, ενώ όταν η γλώσσα ξεπετάγεται από τα δόντια χωρίς να αγγίξει τα χείλη είναι σημάδι εξαπάτησης.

Τέλος, η κλίση του κεφαλιού είναι σημάδι ότι κάποιος ενδιαφέρεται και συμμετέχει, η αποστροφή του κεφαλιού φανερώνει προσπάθεια δημιουργίας απόστασης, το σκύψιμο του κεφαλιού είναι σημάδι που αποκαλύπτει το κύρος των ατόμων και τη σχέση μεταξύ τους, το κεφάλι ψηλά φανερώνει υψηλή αυτοπεποίθηση και η συγκατάνευση με το κεφάλι, πέρα – δώθε ή πάνω – κάτω είναι ένδειξη επιδοκμασίας, κατανόησης ή συμφωνίας.

1.2.3. Βλεμματική Επαφή

Πρόσωπο και μάτια διεκδικούν το μεγαλύτερο μερίδιο στη μη λεκτική επικοινωνία. Ο εσωτερικός κόσμος και τα συναισθήματα του ανθρώπου, οι κρυφές επιθυμίες και οι προθέσεις ανακλώνται στο πρόσωπο και διοχετεύονται προς τα έξω μέσω των ματιών. Το πρόσωπο μαζί με την έκφραση των ματιών και τις κινήσεις των χεριών προδίδει τον εσωτερικό κόσμο του υποκειμένου (Βρεττός Ι.Ε., 1994).

Τα μάτια επηρεάζουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των επικοινωνούντων συντρόφων καθώς λειτουργούν και ως σηματοδότες της λεκτικής επικοινωνίας υπό την έννοια ότι κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης οι συνομιλητές μπορούν να διαπιστώσουν από το βλέμμα αν γίνονται κατανοητά όσα λέγονται (Σταμάτης Π., 2009).

Τα μάτια έχουν τη δυνατότητα να εξωτερικεύουν επιτυχώς τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις επιθυμίες κάθε ανθρώπου. Βρίσκονται στο επίκεντρο της εκφραστικότητας και εξωτερικεύουν τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου, ακόμη και χωρίς να κινηθούν (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Σύμφωνα με τον Argyle, οι λειτουργίες που επιτελεί το βλέμμα είναι καθοριστικές για την επικοινωνία. Εκτός από τη διάρκεια του βλέμματος, άλλες μεταβλητές που σχετίζονται με την επικοινωνιακή ποιότητά του είναι η διερεύνηση της ίριδος, η συχνότητα του βλεφαρισμού, η κατεύθυνση της παρεκκλίνουσας ματιάς, το άνοιγμα των ματιών, όπως και η γενικότερη έκφραση του προσώπου στην περιοχή των ματιών (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Η Carol Kinsey Goman (2011) αναφέρεται στη δύναμη της επαφής με το βλέμμα και τονίζει πως είναι πιο αποτελεσματική όταν και τα δύο μέρη αισθάνονται ότι η ένταση αρμόζει στην περίπτωση, η οποία μπορεί να διαφέρει μεταξύ εσωστρεφών – εξωστρεφών, αντρών – γυναικών ή μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Όμως η παρατεταμένη επαφή με τα μάτια, ειδικά σε διαστήματα που διαρκούν τέσσερα με πέντε δευτερόλεπτα, σχεδόν πάντα οδηγεί σε μεγαλύτερη συμπάθεια. Όσο κάποιος κοιτάζει τον συνομιλητή του, θεωρητικά είναι ζωντανό το ενδιαφέρον του και αν ανταποδίδει με το βλέμμα του για παραπάνω από τα δύο τρίτα του χρόνου, βρίσκει ελκυστικό ή ενδιαφέροντα τον συνομιλητή του. Ενώ ένα αξιόπιστο σημάδι ότι μία συζήτηση χαλαρώνει είναι όταν ένας από τους δύο συνομιλητές αρχίζει να κοιτάζει γύρω του, δίνοντας μεγαλύτερη προσοχή σε άλλους ανθρώπους ή αντικείμενα. Όταν κοιτάζει το ρολόι του, ρίχνει ματιές στο κενό ή ανιχνεύει το χώρο με τα μάτια, προσφέρει με τα μάτια του ξεκάθαρα σημάδια ότι στην πραγματικότητα έχει σταματήσει να ακούει.

Ο Allan Pease (1991) υποστηρίζει ότι για να αναπτυχθεί μία καλή ψυχοσυναισθηματική επαφή ανάμεσα σε δύο άτομα, πρέπει η ματιά τους να συναντηθεί για 60 με 70 τοις εκατό του χρόνου της επαφής τους.

Σε δεδομένες συνθήκες φωτισμού, οι κόρες διαστέλλονται ή συστέλλονται καθώς η διάθεσή σας αλλάζει από θετική σε αρνητική και το αντίθετο. Όταν κάποιος ενθουσιάζεται, οι κόρες των ματιών του μπορεί να διασταλούν ακόμα και τέσσερις φορές από το αρχικό τους μέγεθος. Κατά τον ίδιο τρόπο, μία θυμωμένη ή αρνητική διάθεση κάνει τις κόρες να συστέλλονται και τα μάτια να μοιάζουν φιδίσια (Pease Α. & Pease Β., 2006).

Οι κόρες των ματιών διαστέλλονται για διάφορους λόγους, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η έλξη, ο φόβος και η περιέργεια. Επίσης, οι κόρες διαστέλλονται όταν ο εγκέφαλος χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες από αυτές που έχει ήδη ενώ αν ο εγκέφαλος δεν ενδιαφέρεται, ή ακόμη αν απωθείται, οι κόρες

συστέλλονται. Σε φυσιολογική κατάσταση το μέγεθος τους βρίσκεται κάπου ενδιάμεσα. Η αυξομείωση που προκαλείται είτε από έξαψη είτε από στρες μπορεί να είναι συνεχής ή να συμβεί μόνο μία φορά και μετά να πάψει (Hartley G. & Karinch M., 2011).

Υπό κανονικές συνθήκες ηρεμίας, ένας άνθρωπος ανοιγοκλείνει τα βλέφαρα έξι με οκτώ φορές το λεπτό και τα μάτια κλείνουν κάθε φορά για ένα δέκατο του δευτερολέπτου. Όμως, όταν κάποιος βρίσκεται υπό πίεση, ο ρυθμός αυτός ενδεχομένως να αυξηθεί δραματικά, καθώς το παρατεταμένο βλεφάρισμα είναι μία ασυναίσθητη προσπάθεια του εγκεφάλου να διώξει από μπροστά του ότι τον έχει κουράσει. Επίσης, οι υπεροπτικοί τύποι μπορεί να γείρουν το κεφάλι πίσω και να σας ρίξουν ένα βλέμμα που είναι γνωστό ως κοίταγμα αφ' υψηλού (Pease A. & Pease B., 2006).

Οι Gregoery Hartley και Maryann Karinch (2011) αναφέρουν κάποια μηνύματα που μπορούν να μεταδώσουν τα βλέφαρα. Το πετάρισμα των βλεφάρων μπορεί να λειτουργήσει ως σκόπιμη ένδειξη ότι ενδιαφέρεσαι για κάποιον. Επίσης, τα βλέφαρα μπορεί να τονίσουν κάτι κλείνοντας, ώστε να υπογραμμιστεί ότι ο άλλος δυσκολεύεται να πάρει μία απόφαση. Συχνά, τα βλέφαρα δεν κλείνουν τελείως αλλά μισοκλείνουν στο ένα ή και στα δύο μάτια. Πολλοί επίσης, κλείνουν το ένα μάτι για να δείξουν πως έκαναν μία αστεία ή έξυπνη παρατήρηση ενώ το κλείσιμο των ματιών μπορεί να εκληφθεί ως προσπάθεια εξαπάτησης. Όμως το ανοιγοκλείσιμο των ματιών είναι μία φυσική αντίδραση στο στρες.

Όσον αφορά την κατεύθυνση του βλέμματος οι Allan και Barbara Pease (2006) τονίζουν πως μόνο όταν κοιτάζουμε ένα άτομο στα μάτια υπάρχει μία ουσιαστική βάση για να επικοινωνήσουμε μαζί του ενώ το πλάγιο βλέμμα χρησιμοποιείται για να δείξει ενδιαφέρον όταν συνδυάζεται με ελαφρώς ανασηκωμένα φρύδια ή χαμόγελο, αβεβαιότητα ή εχθρότητα όταν συνδυάζεται με χαμηλωμένα φρύδια, αυλακωμένο μέτωπο ή άκρες των χειλιών στραμμένες προς τα κάτω. Επιπλέον, όταν τα μάτια κοιτάζουν εδώ κι εκεί ο εγκέφαλος αναζητά εξόδους διαφυγής αποκαλύπτοντας την ανασφάλειά του σχετικά με όσα συμβαίνουν ή ότι έχει χάσει το ενδιαφέρον για τον συνομιλητή. Στη δεύτερη περίπτωση, επειδή οι περισσότεροι γνωρίζουν ότι η αποστροφή του βλέμματος προδίδει έλλειψη ενδιαφέροντος, κοιτάζουν ακόμη περισσότερο τον συνομιλητή και χρησιμοποιούν το σφιγμένο χαμόγελο για να προσποιηθούν ενδιαφέρον.

Επιπρόσθετα, η Carol Kinsey Goman (2011) εξηγεί πως η αποφυγή της επαφής με το βλέμμα ερμηνεύεται ως αγενής, ανειλικρινής, ακόμη και ανέντιμη ενώ το κάρφωμα με το βλέμμα δηλαδή η παρατεταμένη οπτική επαφή μεταδίδει επιθυμία για κυριαρχία, αίσθηση ανωτερότητας, έλλειψη σεβασμού ή διάθεση για προσβολή. Ακόμη, οι άνθρωποι ελαττώνουν την επαφή με το βλέμμα όταν συζητούν κάτι πολύ προσωπικό ενώ παίζουν πέρα δώθε τα μάτια τους όταν είναι νευρικοί ή ανήσυχοι. Επιπλέον, όποτε κάποιος γυρίζει τα μάτια προς τα πάνω εκδηλώνει έντονο σκεπτικισμό. Μία πλάγια ματιά υποδηλώνει ενδιαφέρον όταν συνοδεύεται με ανασηκωμένα φρύδια ή χαμόγελο και εχθρότητα ή επίκριση όταν τα φρύδια και το στόμα έχουν κλίση προς τα κάτω. Τέλος, το χαμηλωμένο βλέμμα με ελαφριά κάμψη του κεφαλιού είναι σημάδι υποταγής.

Πέρα από αυτά, οι κινήσεις του ματιού μπορούν να αποκαλύψουν τι έχει κατά νου κάποιος, καθώς, όταν ένα άτομο θυμάται κάτι που είδε, τα μάτια κινούνται προς τα πάνω. Αν θυμάται κάτι που άκουσε, κοιτάζει στο πλάι και γέρνει το κεφάλι σα να αφουγκράζεται. Αν θυμάται κάποιο συναίσθημα, κοιτάζει κάτω και προς τα δεξιά. Όταν πάλι μονολογεί από μέσα του κοιτάζει κάτω και αριστερά (Pease A. & Pease B., 2006).

Σχετικά με το άνοιγμα των ματιών έχει παρατηρηθεί πως όταν τα μάτια είναι ορθάνοιχτα με ανασηκωμένα φρύδια και ελαφρά ανοιχτό στόμα είναι ένδειξη ευχαρίστησης. Από την άλλη, όταν οι άνθρωποι είναι τρομαγμένοι ή εξοργισμένοι παρατηρείται ένα δραματικό άνοιγμα των ματιών, τα γουρλωμένα μάτια (Kinsey Goman C., 2011).

Αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τους Pease A. & Pease B. (2006) συναντάμε τρεις τύπους βλέμματος:

- Το κοινωνικό βλέμμα, όταν τα μάτια κοιτάζουν σε μία τριγωνική περιοχή πάνω στο πρόσωπο του συνομιλητή, ανάμεσα στα μάτια και στο στόμα, για περίπου το 90% του συνολικού χρόνου κοιτάγματος.
- Το βλέμμα οικειότητας, όταν οι άνθρωποι κοιτάζουν γρήγορα ανάμεσα στο πρόσωπο και στο υπόλοιπο σώμα και στη συνέχεια κοιτάζουν και μία δεύτερη φορά.
- Το εξουσιαστικό βλέμμα, όταν ο συνομιλητής κοιτάζει στο κέντρο του μετώπου.

1.2.4. Χειρονομίες

Ο άνθρωπος με τη βοήθεια των χεριών του κατάφερε να κατασκευάσει τα απαραίτητα εργαλεία όχι μόνο για την επιβίωσή και την υγιεινή του αλλά και για την ανάπτυξη του πολιτισμού του. Χάρη στη διάταξη των δαχτύλων και τον συντονισμό τους κατόρθωσε όχι μόνο να χειραγωγήσει την ύλη, αλλά και να επικοινωνήσει. Με τα χέρια και τις λεπτές κινήσεις του κατόρθωσε να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο αλλά και με συμβολικές κινήσεις κατόρθωσε να δημιουργήσει ολοκληρωμένους κώδικες επικοινωνίας (Σταμάτης Π., 2009).

Σύμφωνα με τον Allport G. W. (1961) οι χειρονομίες μπορούν να διακριθούν σε τρία είδη:

- οι λειτουργικές, οι οποίες προσανατολίζονται σε προβλήματα
- οι εκφραστικές χειρονομίες, οι οποίες εκφράζουν την εσωτερική κατάσταση του ατόμου
- οι συμβολικές, οι οποίες έχουν συγκεκριμένη συμβατική σημασία σε μία κοινωνία.

Μερικές φορές οι κινήσεις των χεριών χρησιμοποιούνται για να διευκρινίσουν ένα ζήτημα, για να ελέγξουν την ομιλία κάποιου άλλου και άλλες φορές χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατα του λόγου. Όμως και όταν μιλάμε, χειρονομούμε αυθόρμητα και ασυναίσθητα. Μπορεί σπάνια να αναλογιζόμαστε συνειδητά τις χειρονομίες μας, στην πράξη όμως τις χρησιμοποιούμε πολύ αποτελεσματικά και με πολυσύνθετους τρόπους, προκειμένου να καλύψουμε μία εκπληκτικά ευρεία γκάμα επικοινωνίας (Kinsey Goman C., 2011).

Όπως αναφέρει η Carol Kinsey Goman (2011), έρευνες δείχνουν ότι όλοι μας έχουμε την τάση να αντιμετωπίζουμε κάτω από ένα πιο επιθετικό πρίσμα εκείνους που χρησιμοποιούν μεγαλύτερη ποικιλία χειρονομιών όταν επικοινωνούν. Οι άνθρωποι αυτοί συνήθως αξιολογούνται ως ζεστοί, ευχάριστοι και ενεργητικοί, ενώ εκείνοι που παραμένουν ακίνητοι συνήθως αξιολογούνται ως λογικοί, ψυχροί και αναλυτικοί. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί η εξίσωση των χεριών με την ενεργητικότητα. Όταν προβάλουμε ενθουσιασμό και δυναμισμό χειρονομούμε περισσότερο, οι υπερβολικές όμως χειρονομίες με τους βραχίονες να κινούνται ανεξέλεγκτα ή τα χέρια να υψώνονται πάνω από τους ώμους μας κάνουν λιγότερο πιστευτούς και δυναμικούς.

Σύμφωνα με τον Allan Pease (1991), η παλάμη δίνει ένα από τα πιο ισχυρά μη λεκτικά μηνύματα. Η ανοιχτή παλάμη έχει συσχετιστεί με την αλήθεια, την ειλικρίνεια, την αφοσίωση και την υποταγή ενώ οι κρυμμένες παλάμες έχουν συσχετιστεί με το ψέμα. Επισημαίνει, επίσης, πως υπάρχουν τρεις βασικές χειρονομίες υπεροχής με την παλάμη:

Παλάμη προς τα πάνω

- Η ανοιχτή παλάμη προς τα πάνω είναι μη απειλητική χειρονομία που θυμίζει τη χειρονομία παράκλησης του ζητιάνου.

Παλάμη προς τα κάτω

- Η ανοιχτή παλάμη προς τα κάτω δηλώνει άμεση εξουσία.

Προτεταμένος δείκτης

- Η ανοιχτή παλάμη με προτεταμένο τον δείκτη είναι μία από τις πιο εξοργιστικές χειρονομίες, ιδιαίτερα όταν αυτή ακολουθεί ρυθμικά τα λόγια του ομιλητή.

Στη συνέχεια ακολουθεί μία ανάλυση των τρόπων χειραψίας σύμφωνα με τον Allan Pease (1991):

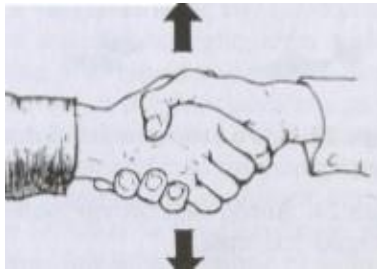
Χειραψία κυριαρχίας

- Στη χειραψία κυριαρχίας η παλάμη κοιτά προς τα κάτω σε σχέση με την παλάμη του άλλου ατόμου.

Χειραψία υποταγής

- Στη χειραψία υποταγής, η παλάμη κοιτά προς τα πάνω και είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική όταν θέλετε να δώσετε τον έλεγχο στο άλλο πρόσωπο ή να το αφήσετε να αισθανθεί ότι ελέγχει την κατάσταση.

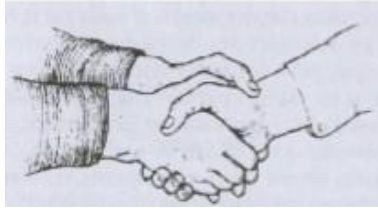
Χειραψία ισότητας

- Στη χειραψία αμοιβαίας ισότητας και οι δύο παλάμες είναι κατακόρυφες.

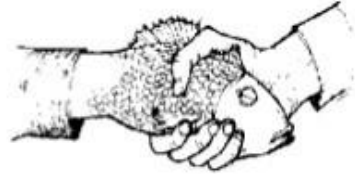
Αφοπλισμός

- Η βίαιη χειραψία με την παλάμη προς τα κάτω είναι η πιο επιθετική χειραψία κυριαρχίας και δε δίνει τη δυνατότητα σε αυτόν που τη δέχεται να την αντιστρέψει.

Η χειραψία με τα δύο χέρια

- Η χειραψία με τα δύο χέρια, η οποία ονομάζεται και χειραψία των πολιτικών, έχει σκοπό να δείξει ειλικρίνεια, εμπιστοσύνη ή βάθος συναισθήματος.

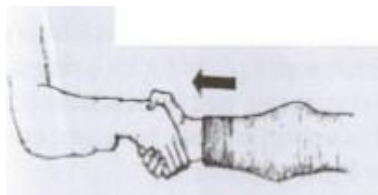
Το ψόφιο ψάρι

- Η παγερή χειραψία, όταν το χέρι του άλλου είναι κρύο ή υγρό, σχετίζεται συνήθως με έναν αδύναμο χαρακτήρα.

Το τρίψιμο των αρθρώσεων

- Το τρίψιμο των αρθρώσεων είναι σημάδι του σκληρού τύπου, ο οποίος θέλει να δείξει κυριαρχία.

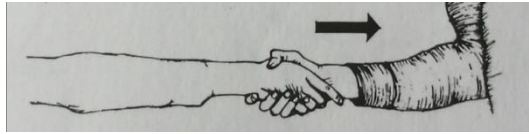
Η χειραψία του άκαμπτου βραχίονα

- Η χειραψία με άκαμπτο το βραχίονα χρησιμοποιείται με σκοπό να σας κρατήσει σε απόσταση.

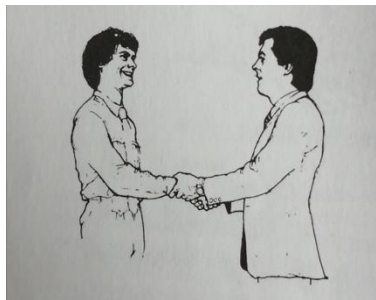
Το πιάσιμο της άκρης των δαχτύλων

- Το πιάσιμο της άκρης των δαχτύλων χρησιμοποιείται με σκοπό να σας κρατήσει σε μία άνετη χωρική απόσταση.

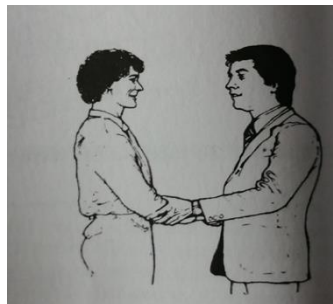
Το τράβηγμα του βραχίονα

- Το τράβηγμα του βραχίονα δείχνει είτε ανασφάλεια είτε ότι το άτομο που κάνει την χειραψία προέρχεται από έναν πολιτισμό με μικρή ζώνη οικειότητας.

Το πιάσιμο του καρπού

- Το πιάσιμο του καρπού με το αριστερό χέρι χρησιμοποιείται για να δείξει περισσότερη οικειότητα και έλεγχο.

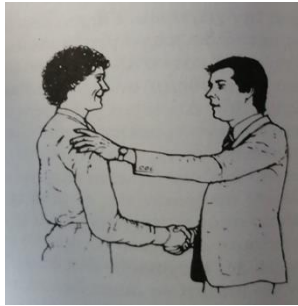
Το πιάσιμο του αγκώνα

- Το πιάσιμο του αγκώνα μεταδίδει περισσότερο συναίσθημα από το πιάσιμο του καρπού.

Το πιάσιμο του πάνω μέρους του βραχίονα

- Το πιάσιμο του πάνω μέρους του βραχίονα μεταδίδει περισσότερο συναίσθημα από το πιάσιμο του αγκώνα.

Το πιάσιμο του ώμου

- Το πιάσιμο του ώμου μεταδίδει περισσότερο συναίσθημα από το πιάσιμο του πάνω μέρους του βραχίονα.

Κάποιες ακόμη κινήσεις με τα χέρια και τους βραχίονες, οι οποίες, σύμφωνα με τον Allan Pease (1991), έχουν μεγάλη σημασία για τη γλώσσα του σώματος είναι οι εξής:

Το τρίψιμο των χεριών

- Το τρίψιμο των χεριών μεταξύ τους, με το οποίο οι άνθρωποι δείχνουν την θετική τους αναμονή για κάτι.

Το τρίψιμο του αντίχειρα με τα δάχτυλα

➤ Το τρίψιμο του αντίχειρα πάνω στον δείκτη ή τα άλλα δάχτυλα χρησιμοποιείται συνήθως σαν μία χειρονομία αναμονής χρημάτων.

Τα χέρια σφιγμένα στην πάνω θέση

Τα χέρια σφιγμένα στη μεσαία θέση

Τα χέρια σφιγμένα χαμηλά

➤ Τα χέρια σφιγμένα μεταξύ τους, αρχικά μπορεί να θεωρηθεί ότι προδίδει αυτοπεποίθηση. Τα σφιγμένα χέρια, όμως, μπορεί να δείχνουν και αγχώδη ή αρνητική στάση. Το μέγεθος της αρνητικής διάθεσης γίνεται εμφανές από το ύψος στο οποίο κρατάει κάποιος τα χέρια του σφιγμένα. Φαίνεται λοιπόν πως το άτομο είναι πιο αρνητικό όταν κρατά τα χέρια του ψηλά στο πρόσωπο, απ' όσο αν τα κρατά σε κεντρική θέση, να ακουμπούν πάνω στο γραφείο ή απ' όσο αν τα κρατά σε χαμηλή θέση, μπροστά από τον καβάλο αν στέκεται όρθιο.

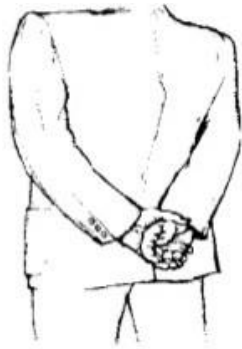

Τα χέρια ψηλά

Τα χέρια χαμηλά

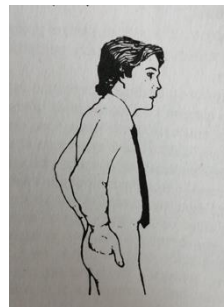
➤ Τα χέρια σε σχήμα καμπαναριού, όταν τα δάχτυλα του ενός χεριού πιέζουν ελαφρά αυτά του άλλου χεριού, χρησιμοποιείται από όσους νιώθουν ανωτερότητα και σιγουριά. Η χειρονομία αυτή έχει δύο εκδοχές, με τα χέρια ψηλά είναι η θέση που παίρνει κάποιος όταν δίνει γνώμες ή ιδέες και με τα χέρια χαμηλά είναι η θέση που παίρνει κάποιος όταν ακούει παρά μιλά.

Τα χέρια πιασμένα πίσω από την πλάτη

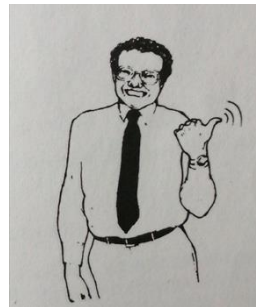
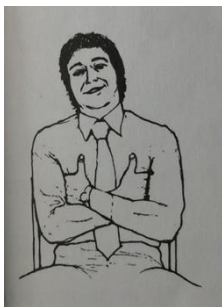
Σφίξιμο του καρπού πίσω από την πλάτη

➤ Τα χέρια πιασμένα πίσω από την πλάτη δείχνουν ανωτερότητα, αυτοπεποίθηση και ένα αίσθημα εξουσίας ενώ το σφίξιμο του καρπού ή του βραχίονα πίσω από την πλάτη αποτελεί σήμα απογοήτευσης και προσπάθεια αυτοελέγχου.

Οι αντίχειρες προεξέχουν από τις τσέπες

Οι αντίχειρες προεξέχουν από τις πίσω τσέπες

Η στάση με τους αντίχειρες πάνω

Ο αντίχειρας σαν δείκτης

➤ Επίδειξη του αντίχειρα. Γενικά οι αντίχειρες χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν κυριαρχία, ανωτερότητα ή μερικές φορές επιθετική διάθεση. Η επίδειξη του αντίχειρα είναι θετικό σήμα, το οποίο χρησιμοποιείται όταν κάποιος θέλει να φανεί άνετος. Οι αντίχειρες που προεξέχουν από τσέπες σακακιών αποκαλύπτουν μία θέση υπεροχής, ενώ όταν προεξέχουν από τις πίσω τσέπες το άτομο προσπαθεί να κρύψει τη διάθεση ανωτερότητας που έχει. Τα σταυρωμένα χέρια με τους αντίχειρες στραμμένους προς τα πάνω φανερώνουν αμυντική ή αρνητική στάση. Οι αντίχειρες μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν ως σημάδι κοροϊδίας ή έλλειψης σεβασμού όταν χρησιμοποιούνται για να δείξουν ένα άλλο άτομο.

Το τυπικό σταύρωμα των χεριών

➤ Τα δύο χέρια σταυρώνονται στο στήθος σαν μία προσπάθεια να κρυφτούμε από μία δυσμενή κατάσταση.

Ενισχυμένο σταύρωμα των χεριών

➤ Στο ενισχυμένο σταύρωμα των χεριών το άτομο έχει σφιγμένες και τις γροθιές του, το οποίο δείχνει εχθρική ή αμυντική διάθεση.

Το σφιχτό σταύρωμα των χεριών

- Στο σφιχτό σταύρωμα των χεριών, τα χέρια πιάνουν σφιχτά τους βραχίονες για να ενισχύσουν τη στάση και να σταματήσουν κάθε προσπάθεια ξεδιπλώματος των βραχιόνων και έκθεσης του σώματος.

Μερικό σταύρωμα των χεριών

- Στο μερικό σταύρωμα των χεριών, το ένα χέρι λυγίζει πάνω από τον κορμό και πιάνει το άλλο επιτρέποντας στο άτομο να ξαναζήσει τη συναισθηματική ασφάλεια που ένιωθε σαν παιδί όταν στις ανήσυχες καταστάσεις του κρατούσαν οι γονείς το χέρι.
- Οι μεταμφιεσμένες χειρονομίες σταυρώματος των χεριών συμβαίνουν όταν το ένα χέρι λυγίζει μπροστά από το σώμα για να πιάσει το άλλο, αλλά αντί για το σταύρωμα των χεριών, το ένα χέρι αγγίζει μία γυναικεία τσάντα, ένα μπρασελέ, ένα ρολόι, ένα μανικετόκουμπο ή άλλο αντικείμενο πάνω ή κοντά στο άλλο χέρι. Με αυτό τον τρόπο σχηματίζεται το εμπόδιο κι επιτυγχάνεται το αίσθημα ασφάλειας.

Αξίζει να σημειωθεί πως οι περισσότερες κινήσεις των χεριών και των βραχιόνων δεν γίνονται σκόπιμα αλλά στην πραγματικότητα είναι βαθιά ριζωμένες υποσυνείδητες κινήσεις καθώς όλοι χειρονομούν ασυναίσθητα προκειμένου να

μεταφέρουν μηνύματα σχετικά με το πώς νιώθουν πραγματικά (Kinsey Goman C., 2011). Σύμφωνα λοιπόν με τον Allan Pease (1991) αυτές είναι οι πιο συνηθισμένες χειρονομίες στο πρόσωπο και η ερμηνεία τους:

Το σκέπασμα του στόματος

➤ Το σκέπασμα του στόματος μπορεί να γίνει με αρκετά δάχτυλα πάνω από το στόμα ή ακόμα και με μία κλειστή γροθιά. Αν η χειρονομία αυτή γίνει από το άτομο που μιλάει, τότε λέει ψέματα. Αν όμως το άτομο σκεπάζει το στόμα του ενώ εσείς μιλάτε, τότε σημαίνει ότι νομίζει πως εσείς λέτε ψέματα.

Το άγγιγμα της μύτης

➤ Το άγγιγμα της μύτης μπορεί να περιλαμβάνει αρκετές ελαφρές τριβές κάτω από τη μύτη ή να είναι ένα γρήγορο άγγιγμα. Η χειρονομία αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο από τον ομιλητή για να καλύψει την απάτη του όσο και από τον ακροατή που αμφιβάλει για τα λόγια του ομιλητή.

Το τρίψιμο του ματιού

- Το τρίψιμο του ματιού συνδυάζεται με σφιγμένα δόντια και ένα ψεύτικο χαμόγελο. Χρησιμοποιείται κυρίως από ηθοποιούς για να υποδυθούν την υποκρισία.

Το τρίψιμο του αυτιού

- Το τρίψιμο του αυτιού γίνεται με το χέρι γύρω ή πάνω από το αυτί και είναι σημάδι πως το άτομο έχει ακούσει πολλά ή ότι μπορεί να θέλει να μιλήσει.

Το ξύσιμο του λαιμού

- Το ξύσιμο του λαιμού με τον δείκτη είναι ένα σημάδι αμφιβολίας ή αβεβαιότητας.

Το τράβηγμα του γιακά

- Το τράβηγμα του γιακά χρησιμοποιείται από ανθρώπους που λένε ψέματα και νομίζουν ότι τους κατάλαβαν αλλά και όταν ένα άτομο αισθάνεται θυμωμένο ή απογοητευμένο.

Τα δάχτυλα στο στόμα

- Τα δάχτυλα στο στόμα είναι η εξωτερική εκδήλωση μιας εσωτερικής ανάγκης για ασφάλεια και καθησύχηση.

Ανία

- Όταν ο ακροατής αρχίζει να χρησιμοποιεί το χέρι του για να στηρίξει το κεφάλι του σημαίνει ότι βαριέται. Ο βαθμός της ανίας του ακροατή εξαρτάται από την έκταση που ο βραχίονας και το χέρι του στηρίζουν το κεφάλι του.

Ενδιαφέρον

- Το κλειστό χέρι που ακουμπά στο μάγουλο, ενώ ο δείκτης δείχνει συχνά προς τα πάνω φανερώνει ενδιαφέρον.

Αρνητικές σκέψεις

- Όταν ο δείκτης δείχνει κατακόρυφα πάνω στο μάγουλο και ο αντίχειρας στηρίζει το πηγούνι φανερώνει ότι ο ακροατής έχει αρνητικές ή επικριτικές σκέψεις για τον ομιλητή ή το θέμα του.

Λήψη απόφασης

- Όταν το χέρι κινείται προς το σαγόνι και αρχίζει μία χειρονομία χτυπήματος του σαγονιού φανερώνει ότι ο ακροατής παίρνει μία απόφαση.

Αξιολόγηση

- Όταν το χέρι μετακινείται στο σαγόνι και μπορεί κάλλιστα να το χτυπά, φανερώνει ότι το άτομο αξιολογεί μία πρόταση, ενώ συγχρόνως παίρνει αποφάσεις.

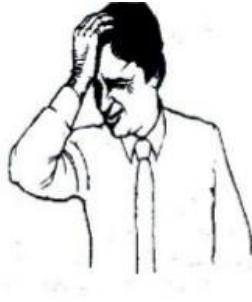
Αξιολόγηση και ανία

- Όταν ο ακροατής αξιολογεί αλλά αρχίζει να στηρίζει το κεφάλι του με τον αντίχειρα φαίνεται ότι έχει αρχίσει να χάνει το ενδιαφέρον του.

Χτύπημα στον λαιμό

- Όταν το χέρι χτυπά το πίσω μέρος του λαιμού και μετά αρχίζει να το τρίβει φανερώνει ότι το άτομο λέει ψέματα ή μπορεί να είναι σημάδι απογοήτευσης και θυμού.

Αμέλεια

- Όταν κάποιος χτυπά με το χέρι του το μέτωπο φανερώνει αμέλεια χωρίς όμως να πτοείται γι' αυτό.

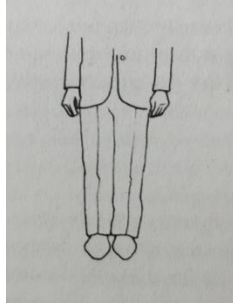
1.2.5. Στάση ποδιών

Τα πόδια δε στηρίζουν μόνο τον άνθρωπο κατά το βάδισμα ή την ορθοστασία αλλά πολλές φορές αποτελούν και μέσο πραγμάτωσης της μη λεκτικής επικοινωνίας του, καθώς με τη θέση στην οποία βρίσκονται ή τις κινήσεις που εκτελούν μπορεί να δηλώσουν την ψυχική του διάθεση (Σταμάτης Π., 2009).

Σύμφωνα με την Carol Kisney Goman (2011), οι περισσότεροι άνθρωποι όταν ψεύδονται κάνουν περισσότερες κινήσεις με τα πόδια τους, τα κινούν νευρικά, τα μετατοπίζουν, τα πλέκουν μεταξύ τους ή γύρω από τα έπιπλα, τα τεντώνουν και τα μαζεύουν. Ενώ για κάποιον που έχει θετικά συναισθήματα χρησιμοποιούνται συχνά οι εκφράσεις: «Χοροπηδούσε από τη χαρά του», «Πατούσε γερά» και «Περπατούσε και πετούσε».

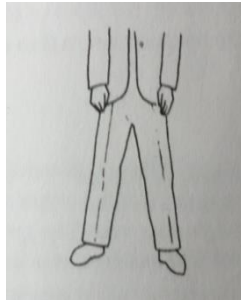
Γίνεται, επομένως, κατανοητό πως τα πόδια αποτελούν μία σημαντική πηγή πληροφοριών σχετικά με τη διάθεση κάποιου. Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν αντιλαμβάνονται τι τα κάνουν και ποτέ δε θα σκέφτονταν να προσποιηθούν κάποιες κινήσεις τους, όπως συχνά γίνεται με τις εκφράσεις του προσώπου (Pease A. & Pease B., 2006).

Οι τέσσερις βασικές όρθιες στάσεις σύμφωνα με τους Allan Pease & Barbara Pease (2006) είναι οι εξής:

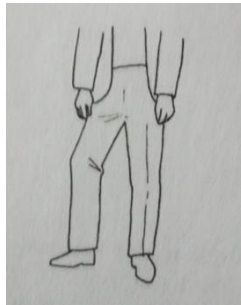
Η στάση της προσοχής

- Η στάση της προσοχής είναι μία τυπική στάση η οποία φανερώνει ουδέτερη διάθεση, χωρίς επιθυμία του ατόμου για να μείνει ή να φύγει.

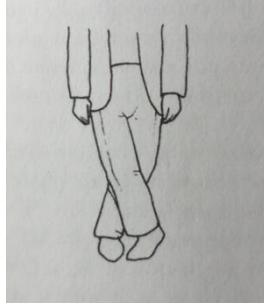
Με τα πόδια ανοιχτά

- Όταν κάποιος κρατά τα πόδια ανοιχτά φανερώνει ότι δεν έχει διάθεση να φύγει. Είναι μία στάση που χρησιμοποιείται κυρίως από τους άνδρες, ως σήμα κυριαρχίας επειδή τονίζει την περιοχή των γεννητικών οργάνων.

Το ένα πέλμα μπροστά

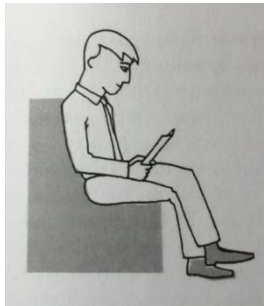
- Όταν το βάρος μετατοπίζεται στον έναν γοφό, αφήνοντας το μπροστινό πέλμα στραμμένο προς τα εμπρός φανερώνει τις άμεσες προθέσεις του ατόμου, επειδή δείχνει με το πόδι που βλέπει μπροστά προς την κατεύθυνση που θα ήθελε να πάει.

Σταυρωμένα πόδια

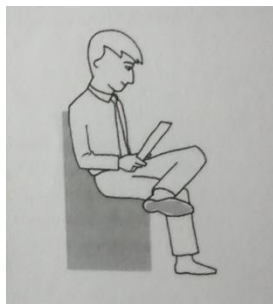
- Τα σταυρωμένα πόδια φανερώνουν μία κλειστή, υποταγμένη ή αμυντική στάση.

Στη συνέχεια, αξίζει να σημειωθούν και οι βασικές στάσεις όταν το άτομο κάθεται, οι οποίες σύμφωνα με τους Allan Pease & Barbara Pease (2006) είναι οι εξής:

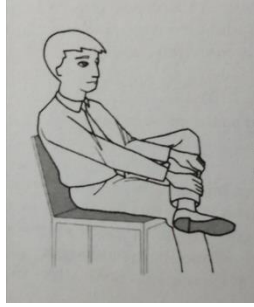
Η Ευρωπαϊκή στάση σταυρώματος των ποδιών

- Η Ευρωπαϊκή στάση σταυρώματος των ποδιών χρησιμοποιείται συνήθως από τους Ευρωπαίους, τους Ασιάτες και τους Βρετανούς. Το ένα πόδι διπλώνει κομψά πάνω στο άλλο. Το 70% των ανθρώπων σταυρώνει το αριστερό πάνω στο δεξί. Όταν το άτομο σταυρώνει τόσο τα χέρια όσο και τα πόδια φανερώνει ότι συναισθηματικά έχει αποσυρθεί.

Το Αμερικανικό Τεσσάρι

- Το Αμερικανικό Τεσσάρι είναι μία καθιστή παραλλαγή της επίδειξης του καβάλου αφού τονίζει τα γεννητικά όργανα και χρησιμοποιείται κυρίως από άνδρες Αμερικάνους. Φανερώνει ανταγωνιστική ή επιθετική στάση.

Το σφίξιμο του Τεσσαριού

- Το σφίξιμο του τεσσαριού συμβαίνει όταν το άτομο χρησιμοποιεί το ένα ή και τα δύο χέρια ως μέγγενη και φανερώνει ανταγωνισμό και πείσμα.

Το κλείδωμα των αστραγάλων

- Το κλείδωμα των αστραγάλων φανερώνει πως το άτομο συγκρατεί κάποιο αρνητικό συναίσθημα, αβεβαιότητα ή φόβο. Τα πόδια συνήθως τραβιούνται κάτω από το κάθισμα, δείχνοντας ότι το άτομο θέλει επίσης να αποτραβηχτεί.

1.2.6. Στάση σώματος

Τόσο το πρόσωπο, ως μέρος του κεφαλιού, το οποίο με την ποικιλία των κινήσεων που εκτελεί και τις εκφράσεις που παίρνει δημιουργεί μη λεκτικά σήματα όσο και τα άκρα με τις ανάλογες δικές τους κινήσεις ή στάσεις, αποτελούν μέρη του συνόλου των κινήσεων και των στάσεων του σώματος γενικότερα (Σταμάτης Π., 2009).

Οι στάσεις του σώματος βρίσκονται σε στενή συνάρτηση με συναισθηματικές καταστάσεις, όπως αυτές εκδηλώνονται ως άμεσες φυσιολογικές αντιδράσεις των συναισθημάτων ή ως μορφές ενός συμβολικού τρόπου έκφρασης (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Η κατεύθυνση προς την οποία κάποιος στρέφει το σώμα ή τα πόδια του φανερώνει τη διάθεση του και που θα προτιμούσε να πάει. Σύμφωνα λοιπόν με τους Allan Pease & Barbara Pease (2006) υπάρχουν δύο βασικές γωνίες του σώματος:

- Οι ανοιχτές στάσεις όταν στεκόμαστε με τα σώματά μας σε γωνία 45° ο ένας με τον άλλον, έτσι ώστε να σχηματίζουμε γωνία 90°. Η γωνία αυτή φανερώνει ότι

πιθανώς λαμβάνει χώρα μία φιλική συνομιλία, αφού μάλιστα έχουν και παρόμοιες στάσεις μέσω του κατοπτρισμού. Η δημιουργία τριγώνου προσκαλεί ένα τρίτο πρόσωπο να συμμετέχει στη συζήτηση. Αν γίνει αποδεκτό και τέταρτο πρόσωπο στην παρέα δημιουργείται τετράγωνο και αν μπει πέμπτο και έκτο πρόσωπο, δημιουργείται κύκλος ή δύο καινούρια τρίγωνα.

➤ Οι κλειστές στάσεις όταν δύο άνθρωποι θέλουν να μείνουν μόνοι και η γωνία του σώματός τους αλλάζει από τις 45° στις 0° δηλαδή στρέφονται ο ένας προς τον άλλον. Η απόσταση ανάμεσα σε δύο άτομα που στέκονται σε κλειστή στάση είναι συνήθως μικρότερη από εκείνη των ανοιχτών στάσεων. Η κλειστή στάση, όμως, μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και μεταξύ δύο ατόμων που νιώθουν εχθρικά το ένα προς το άλλο, στις περιπτώσεις που θέλουν να προκαλέσουν σύγκρουση.

1.2.7. Παραγλωσσικά φαινόμενα

Τα παραγλωσσικά φαινόμενα συνιστούν ένα σημαντικό μέρος της ανθρώπινης επικοινωνίας καθώς μαζί με τη φωνητική μη λεκτική συμπεριφορά αποτελούν το μετεπικοινωνιακό πλαίσιο επικοινωνιών με συναισθηματικό και αξιολογικό περιεχόμενο (Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν., 2008).

Τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σύμφωνα με τον Παναγιώτη Σταμάτη (2009), χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, στους φωνητικούς και στους αυτόνομους τύπους. Στους φωνητικούς τύπους εντάσσονται:

- Η ορθή άρθρωση η οποία περιλαμβάνει την ορθή προφορά των φωνημάτων, των συμφώνων και των φθογγικών συμπλεγμάτων και διευκολύνει τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας.
- Η ένταση της φωνής. Έχει παρατηρηθεί πως όταν ο ομιλητής επιθυμεί να εκφράσει έντονες συναισθηματικά φορτισμένες καταστάσεις δυναμώνει την ένταση της φωνής του ενώ μιλάει χαμηλόφωνα όταν θέλει να επιδείξει ψυχραιμία, όταν δεν επιθυμεί να προκαλέσει τον συνομιλητή ή όταν θέλει να εμφανιστεί ως απόλυτα αυτοκυριαρχημένο και πολιτισμένο άτομο.
- Η γρήγορη ή αργή ροή του λόγου. Η γρήγορη ροή του λόγου υποδηλώνει άνθρωπο πνευματώδη, εύστροφο, ακριβολόγο, ευφράδη, ψυχικά δυνατό και συγκροτημένο στη σκέψη του γενικά, γεγονός που δημιουργεί θετική εντύπωση στους ακροατές. Αντίθετα, τα άτομα που διακρίνονται για την αργή ροή του λόγου εκλαμβάνονται ως αργοπορημένα. Ωστόσο, όταν η αργή ροή εκδηλώνεται

εσκεμμένα, αποσκοπεί στη δημιουργία εντύπωσης ότι πρόκειται για υπεύθυνο άτομο, υπομονετικό και συγκρατημένο που υπολογίζει ην κάθε του λέξη.

➤ Ο χρωματικός τόνος της φωνής και οι παύσεις. Ο άνθρωπος μπορεί επιλέγοντας τον κατάλληλο χρωματικό τόνο να εκφράσει χαρά, λύπη, οργή, αγωνία, θυμό, φόβο, απορία, πονηριά και άλλα συναισθήματα τα οποία, σε συνδυασμό με μη λεκτικές μορφές έκφρασης, αποτελούν σπουδαίο μέσο επικοινωνίας. Οι χρωματικοί τόνοι δημιουργούν το γλωσσικό ύφος, όχι μόνο σε επίπεδο γλωσσικού κώδικα αλλά και ατομικά. Στοιχεία όπως η χροιά, το ύφος και το χρώμα της φωνής χαρακτηρίζουν τη μοναδικότητα κάθε ανθρώπου.

Από την άλλη μεριά, στους αυτόνομους τύπους παραγλωσσικών φαινομένων εντάσσονται το γέλιο, οι αναστεναγμοί, ο ξηρός βήχας, η στεγνή κατάποση και ότι άλλο εμπεριέχει κάποια σημασία και χρησιμοποιείται σκόπιμα προκειμένου να αποκαλύψει συγκεκριμένα συναισθήματα.

Το χαμόγελο και το γέλιο φανερώνουν συνήθως χαρούμενη διάθεση ή επιδοκιμασία – αποδοχή των λεγομένων. Στις περιπτώσεις όμως που συνοδεύονται από κινήσεις του κεφαλιού ή άλλες εκφράσεις του προσώπου μπορεί να εκφράζουν αμηχανία ή σαρκασμό. Με τον αναστεναγμό εκδηλώνεται αγανάκτηση ή θλίψη. Ο ξηρός βήχας υποδηλώνει την έλξη της προσοχής και η στεγνή κατάποση μπορεί να φανερώσει αμηχανία ή κατάπληξη.

2. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

2.1. Σκοπός

Η ομιλία συνοδεύεται από τη γλώσσα του σώματος, η οποία επηρεάζει με μοναδικό τρόπο το νόημα όσων λέγονται και ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο γίνεται αντιληπτή από τον ακροατή, επηρεάζει όλο το περιεχόμενο του λεκτικού μηνύματος. Η μη λεκτική επικοινωνία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πολιτική πειθώ ώστε να προκαλέσει θετικές αντιδράσεις από τους πολίτες.

Η πολιτική επικοινωνία ορίζεται ως η ηθελημένη και αθέλητη μεταβίβαση και παραγωγή μηνυμάτων που αναφέρονται στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας από, μεταξύ και εντός των θεσμών του πολιτικού συστήματος, τα οποία επηρεάζουν τις ατομικές πολιτικές γνώμες, στάσεις και συμπεριφορές σε τοπική, εθνική και διεθνή κλίμακα (Δεμερτζής Ν., 2002).

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να αναλύσει τη γλώσσα του σώματος των πολιτικών, οι οποίοι είναι ισχυροί ρήτορες και οι ομιλίες τους συνήθως ακούγονται έξυπνες, ελκυστικές και πειστικές. Πέρα όμως από τα λόγια που χρησιμοποιούν, οι πολιτικοί γνωρίζουν να χρησιμοποιούν εξίσου σωστά τη μη λεκτική επικοινωνία για την αποτελεσματική παράδοση των μηνυμάτων τους στο κοινό.

Πιο συγκεκριμένα, στην εργασία αυτή, θα διερευνηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στα διαγγέλματα που απηύθυνε προς τον ελληνικό λαό την περίοδο της πανδημίας του Covid-19. Πρόκειται για μία πολύ ιδιαίτερη περίοδο και εμφανίζει μεγάλο ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποίησε ο πρωθυπουργός την γλώσσα του σώματος θέλοντας τόσο να ενημερώσει τους πολίτες για τις αποφάσεις της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του ιού όσο και να τους επηρεάσει να ακολουθήσουν την στρατηγική της αντιμετώπισης του ιού.

Επομένως, συνοπτικά ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της γλώσσας του σώματος του πρωθυπουργού στις δηλώσεις του για την πανδημία του Covid-19.

2.2. Ερευνητικά ερωτήματα

Με γνώμονα τον παραπάνω σκοπό, στην ερευνητική διαδικασία θα αποκωδικοποιηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού σε κάθε ένα από τα διαγγέλματα που εξήγγειλε σε όλη την περίοδο της πανδημίας του Covid-19. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει ανάλυση αναφορικά με:

- Τον καλλωπισμό του σώματος.
- Τις εκφράσεις του προσώπου.
- Τη βλεμματική επαφή.
- Τις χειρονομίες.
- Τη στάση των ποδιών.
- Τη στάση του σώματος.
- Τα παραγλωσσικά φαινόμενα.

2.3. Συμβολή και σημασία της έρευνας

Η μελέτη του θέματος αυτού θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να συνεισφέρει στη μελέτη της γλώσσας του σώματος καθώς γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί με απλό αλλά και έγκυρο τρόπο, η κρυφή σημασία και η μεγάλη σπουδαιότητα των μη λεκτικών σημάτων στην ανθρώπινη επικοινωνία και αλληλεπίδραση.

Όπως προαναφέρθηκε, η μη λεκτική επικοινωνία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λοιπόν, να μελετηθεί ο τρόπος με τον οποίο η γλώσσα του σώματος χρησιμοποιείται για πολιτική πειθώ ιδιαίτερα κατά την περίοδο της πανδημίας, η οποία είναι πρωτόγνωρη για τη σύγχρονη ιστορία.

2.4. Ερευνητική υπόθεση

Με βάση την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, μπορούν να διαμορφωθούν ορισμένες ερευνητικές υποθέσεις σχετικά με τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από την έρευνα.

Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι η ερευνητική υπόθεση αφορά την περίοδο της πανδημίας του Covid-19, η οποία είναι πρωτόγνωρη για όλους και επομένως είναι φυσιολογικό και αναμενόμενο να δημιουργεί συναισθήματα άγχους, ανασφάλειας, φόβου, λύπης, και θυμού. Ο πρωθυπουργός λοιπόν θα πρέπει να διαμορφώσει κλίμα ενσυναίσθησης αλλά και κλίμα σιγουριάς ούτως ώστε οι πολίτες να τον εμπιστευτούν στη δύσκολη αυτή περίοδο.

Η μη λεκτική επικοινωνία είναι ένα μέσο για τους πολιτικούς, με το οποίο μπορούν συνειδητά να ασκήσουν επιρροή στους ακροατές τους, κάτι το οποίο αναμένεται να γίνει αντιληπτό μέσα από τα διαγγέλματα του πρωθυπουργού.

Όσον αφορά τον καλλωπισμό του σώματος, τα ρούχα δεν ενισχύουν μόνο την αξιοπιστία των λεκτικών μηνυμάτων αλλά ενημερώνουν και για την κατάσταση του ομιλητή. Ο κώδικας ντυσίματος που αναμένεται, λοιπόν, θα πρέπει να αποπνέει κύρος και σιγουριά αλλά με μέτρο καθώς θα πρέπει να εμφανιστεί ως συμπαραστάτης στη δύσκολη αυτή περίοδο.

Το πρόσωπο είναι το πιο σημαντικό κανάλι μέσω του οποίου μπορούμε να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας. Αναμένεται επομένως οι κάμερες να εστιάζουν εκτενώς στο πρόσωπο, και κυρίως στα μάτια, κάνοντας έτσι τους πολίτες να νιώθουν πως έχουν άμεση οπτική επαφή, το οποίο θεωρείται σήμα ειλικρίνειας και αυτοπεποίθησης.

Τα χέρια θεωρούνται το πιο ομιλητικό μέρος του σώματος και χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση διαφόρων λειτουργιών καθώς εκφράζουν επιθυμίες και δείχνουν τα συναισθήματα του ομιλητή. Επιπλέον, μπορούν να ρυθμίσουν τη ροή των πληροφοριών, να υπογραμμίσουν και να εξηγήσουν λεκτικά μηνύματα. Αναμένεται επομένως να δούμε κάποιες κινήσεις, όπως παλάμες

στραμμένες προς τα κάτω οι οποίες δείχνουν αποφασιστικότητα και τα χέρια σηκωμένα και στραμμένα προς το κοινό το οποίο είναι ένα σημάδι σιγουριάς.

Πολλά είναι τα μηνύματα που μπορούμε να λάβουμε και από τη στάση των ποδιών, στο διάγγελμα όμως του πρωθυπουργού έχουμε εικόνα μόνο από τη μέση και πάνω επομένως δεν θα υπάρχουν στοιχεία προς ανάλυση.

Η στάση του σώματος, για να εκπέμπει αυτοπεποίθηση θα πρέπει να είναι με τη σπονδυλική στήλη ευθεία, τους ώμους προς τα πίσω και το κεφάλι όρθιο.

Τέλος, αναφορικά με τα παραγλωσσικά φαινόμενα αναμένεται ορθή άρθρωση και κανονική ροή του λόγου.

2.5. Αποτελέσματα της έρευνας

Στη συνέχεια θα γίνει ανάλυση της γλώσσας του σώματος του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στα 14 διαγγέλματα που απηύθυνε προς τον ελληνικό λαό κατά την περίοδο της πανδημίας του Covid-19 από τον Μάρτιο του 2020 έως τον Νοέμβριο του 2021.

2.5.1. 1^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/1121697728165223>

Ημερομηνία: 11 Μαρτίου 2020

Περιγραφή: Ο κόσμος όλος αντιμετωπίζει μια πρωτοφανή κρίση δημόσιας υγείας. Τα δυσκολότερα είναι ακόμα μπροστά μας. Σε αυτήν τη συγκυρία οποιοσδήποτε εφησυχασμός είναι ανεπίτρεπτος. Μήνυμα για τον κορονοϊό.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο πρώτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει μπλε κοστούμι, λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το κοστούμι με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

➤ Εκφράσεις προσώπου

1. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει χαμηλά το κεφάλι, το οποίο είναι σημάδι υπακοής και ταπεινότητας και το κινεί δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

2. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Όσον αφορά το χαμόγελο του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

3. Στιγμιότυπο από το βίντεο

4. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω εκτός από μία φορά (εικόνα 3) που σφίχτηκαν και στράφηκαν προς τα μέσα φανερώνοντας αγωνία και δύο φορές (εικόνα 4) ανασηκώθηκαν στο εσωτερικό τους φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον.

➤ Βλεμματική Επαφή

5. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος χωρίς να συστέλλονται ή διαστέλλονται και τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

6. Στιγμιότυπο από το βίντεο

7. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 6), ενώ δύο φορές έκανε την ίδια κίνηση με τα χέρια του να είναι σφιγμένα γροθιές (εικόνα 7). Οι κινήσεις αυτές φανερώνουν ειλικρίνεια και βεβαιότητα για όσα λέει.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική, κάτι το οποίο φανερώνει ψυχραιμία. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός και σταθερός χωρίς παύσεις δημιουργώντας έτσι ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

2.5.2. 2^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/491563751722168>

Ημερομηνία: 17 Μαρτίου 2020

Περιγραφή: Είμαστε σε πόλεμο. Ο εχθρός είναι αόρατος αλλά όχι ανίκητος. Αν περιορίσουμε τη διασπορά της μετάδοσης, θα δώσουμε χρόνο στο σύστημα υγείας να αντιμετωπίσει τα επείγοντα περιστατικά. Η πρώτη μας προτεραιότητα είναι αδιαπραγμάτευτη: να σώσουμε ζωές.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο δεύτερο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα. Όπως θα διαπιστωθεί και στη συνέχεια, ο πρωθυπουργός έχει επιλέξει από το δεύτερο μέχρι και το δέκατο τέταρτο διάγγελμα να μην ξαναβάλει σακάκι. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός πως θέλησε να παραμερίσει τον επίσημο κώδικα της ενδυμασίας, αφενός για να φανεί πιο οικείος στον λαό αφετέρου για να δείξει πως είναι περισσότερο έτοιμος να αντιμετωπίσει την επικινδυνότητα της πανδημίας.

➤ Εκφράσεις προσώπου

8. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ίσια και ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει αυτοπεποίθηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά κινεί το κεφάλι του δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

9. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Σχετικά με το χαμόγελό του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο με τα χείλη σφιγμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

10. Στιγμιότυπο από το βίντεο

11. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω (εικόνα 10) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, εκτός από δύο φορές που ανασήκωσε το ένα φρύδι (εικόνα 11), το οποίο είναι σημάδι επιδοκιμασίας.

➤ Βλεμματική Επαφή

12. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος εκτός από 2-3 αυξομειώσεις (εικόνα 11), οι οποίες σε συνδυασμό με το ανασήκωμα των φρυδιών φανερώνουν άγχος και επιδοκιμασία. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

13. Στιγμιότυπο από το βίντεο

14. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 13), επίσης μία φορά έκανε την ίδια κίνηση με τα χέρια του να είναι σφιγμένα γροθιές. Οι κινήσεις αυτές φανερώνουν ειλικρίνεια και βεβαιότητα για όσα λέει. Τέλος, μία φορά σήκωσε το χέρι του με προτεταμένο τον δείκτη, η κίνηση αυτή θέλει να επιστήση την προσοχή.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική, κάτι το οποίο φανερώνει ψυχραιμία. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός και σταθερός χωρίς παύσεις δημιουργώντας έτσι ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

2.5.3. 3^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/237580713949425>

Ημερομηνία: 19 Μαρτίου 2020

Περιγραφή: Πήραμε νωρίς δραστικά μέτρα, αλλά δεν ξέρουμε ακόμα πόσο αποτελεσματικά θα είναι. Οι επόμενες εβδομάδες θα είναι καθοριστικές. Είναι στο χέρι μας να αποδειχθούν σκληρές αλλά όχι εφιαλτικές. Σας ζητώ να μη γκρεμίσουμε όσα χτίσαμε το τελευταίο διάστημα.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο τρίτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

➤ Εκφράσεις προσώπου

15. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ίσια και ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει αυτοπεποίθηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά κινεί το κεφάλι του δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

16. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αναφορικά με το χαμόγελό του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο με τα χείλη σφιγμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του. Το μείδισμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

17. Στιγμιότυπο από το βίντεο

18. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, όσον αφορά τα φρύδια του φαίνεται να τα ανασηκώνει (εικόνα 17) και να τα στρέφει προς τα μέσα (εικόνα 18) πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας του. Οι κινήσεις αυτές φανερώνουν έντονο ενδιαφέρον και κάποιες φορές επιδοκμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

19. Στιγμιότυπο από το βίντεο

20. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του παρουσιάζουν συχνές αυξομειώσεις στο μέγεθος τους. Αυτό συμβαίνει όταν η διάθεση αλλάζει από θετική σε αρνητική. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

21. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 21), σημάδι ειλικρίνειας και βεβαιότητας για τα λεγόμενά του.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική, κάτι το οποίο φανερώνει ψυχραιμία εκτός από τα πρώτα δευτερόλεπτα (αναφορά στους πολλούς νεκρούς της Ιταλίας) όπου χαμηλώνει τη φωνή του σε μία προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κόσμου. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός και σε κάποια σημεία φανερώνει λύπη και αγωνία για την κατάσταση. Δεν υπάρχουν παύσεις, δημιουργώντας έτσι ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

2.5.4. 4^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/1085120678518111>

Ημερομηνία: 22 Μαρτίου 2020

Περιγραφή: Έδωσα εντολή να προχωρήσουν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε από Δευτέρα 23/3 να ισχύσει η απαγόρευση κάθε άσκοπης μετακίνησης πολιτών σε όλη την επικράτεια. Είναι, ίσως, το τελευταίο βήμα μιας Δημοκρατικής Πολιτείας που όμως πρέπει να γίνει εγκαίρως.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο τέταρτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

22. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει υψηλή αυτοπεποίθηση και το κινεί δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενα του.

- Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να

βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος χωρίς να συστέλλονται ή διαστέλλονται και τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

23. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 22) φανερώνοντας ειλικρίνεια και βεβαιότητα για όσα λέει.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές χαμηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο για την επικινδυνότητα της κατάστασης. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε κάθε μέτρο που ανακοινώνει για την αντιμετώπιση του ιού. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός και οι εσκεμμένες παύσεις δημιουργούν ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας αλλά επιστώντας την προσοχή του κόσμου για το δικό τους μερίδιο ευθύνης στην εξάπλωση του ιού.

2.5.5. 5^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/231243041563959>

Ημερομηνία: 13 Απριλίου 2020

Περιγραφή: Έχουμε θέσει έναν σαφή στόχο: Να περιορίσουμε την εξάπλωση του κορονοϊού στη χώρα, υπομένοντας και ατομικές θυσίες. Και αυτές τις θυσίες τις κάνατε, με υψηλό αίσθημα ευθύνης. Ο πόλεμος όμως, δεν κερδήθηκε ακόμη.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο πέμπτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μωβ γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μωβ χρώμα εκπέμπει ευγένεια και φιλοδοξία, ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

24. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ίσια και ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει αυτοπεποίθηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά κινεί το κεφάλι του δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχτεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Αναφορικά με το χαμόγελό του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο με τα χείλη σφιγμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του. Το μείδισμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

25. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω εκτός από τρεις φορές (εικόνα 25) που ανασηκώθηκαν στο εσωτερικό τους φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος χωρίς να συστέλλονται ή διαστέλλονται και τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση. Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 25), σημάδι ειλικρίνειας και βεβαιότητας για τα λεγόμενά του.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική, κάτι το οποίο φανερώνει ψυχραιμία. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός με μικρές εσκεμμένες παύσεις δημιουργώντας κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

2.5.6. 6^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/252650262593314>

Ημερομηνία: 28 Απριλίου 2020

Περιγραφή: Είμαι σίγουρος πως η κοινωνία μας θα απαντήσει με ευθύνη και σοβαρότητα στη νέα πρόκληση, που ανοίγεται μπροστά μας. Στην ομαλή και ασφαλή επιστροφή σε πιο γνώριμους ρυθμούς της καθημερινής ζωής. Επιστρέφουμε, αλλά προσέχουμε. Μένουμε ασφαλείς.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο έκτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

26. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ίσια και ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει αυτοπεποίθηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι συχνά κινεί το κεφάλι του δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του είναι σχεδόν ανεπαίσθητο με τα χείλη σφιγμένα καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του. Το μείδισμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν. Κάποιες φορές όμως

εμφανίζεται πιο αισιόδοξο (ευχαριστεί τον κόσμο για την τήρηση των μέτρων ενάντια στον ιό).

27. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, όσον αφορά τα φρύδια του φαίνεται να τα ανασηκώνει (εικόνα 27) θέλοντας να επιστήσει την προσοχή του κόσμου (για ατομική ευθύνη).

➤ Βλεμματική Επαφή

28. Στιγμιότυπο από το βίντεο

29. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του παρουσιάζουν συχνές αυξομειώσεις στο μέγεθος τους. Αυτό συμβαίνει όταν η διάθεση αλλάζει από θετική σε αρνητική. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση. Συχνά

όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 29), σημάδι ειλικρίνειας και βεβαιότητας για τα λεγόμενά του.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική, κάτι το οποίο φανερώνει ψυχραιμία εκτός από κάποια σημεία που χαμηλώνει τη φωνή του σε μία προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κόσμου. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή, προσπαθώντας να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο (για ατομική ευθύνη). Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός με κάποια σημεία όμως να φανερώνουν αγωνία και σε συνδυασμό με μικρές εσκεμμένες παύσεις δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, αλλά παράλληλα προσπαθεί να κινητοποιήσει τον κόσμο να αναλογιστεί το μερίδιο της ατομικής ευθύνης.

2.5.7. 7^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/689539661886121>

Ημερομηνία: 20 Μαΐου 2020

Περιγραφή: Κάναμε τη χώρα μας παράδειγμα προς μίμηση στην αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης. Τώρα βρισκόμαστε στο τέλος του πρώτου κύκλου της αναμέτρησης με την πανδημία και στην αφετηρία μίας νέας περιόδου, με επίκεντρο την οικονομία και την κοινωνία.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο έβδομο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

30. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει υψηλή αυτοπεποίθηση και το κινεί δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι με τα χείλη σφιγμένα αλλά φανερά πιο αισιόδοξο.

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενα του.

- Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος χωρίς να συστέλλονται ή διαστέλλονται και τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία.

- Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση, αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

31. Στιγμιότυπο από το βίντεο

32. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 31), ενώ δύο φορές έκανε την ίδια κίνηση με τα χέρια του να είναι σφιγμένα γροθιές (εικόνα 32). Οι κινήσεις αυτές φανερώνουν ειλικρίνεια και βεβαιότητα για όσα λέει.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές χαμηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο αλλά και να τους παρακινήσει να δείξουν την απαραίτητη προσοχή και υπομονή ώστε να καταφέρουμε να βγούμε από αυτή την κρίση που δημιούργησε ο ιός. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε όσα λέει. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός αλλά σε πολλά σημεία εμφανίζεται αισιόδοξος. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να δώσουν το μήνυμα πως όπως τα καταφέραμε ως εδώ, μπορούμε να συνεχίσουμε.

2.5.8. 8^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/316186936349288>

Ημερομηνία: 24 Σεπτεμβρίου 2020

Περιγραφή: Σας απευθύνομαι και πάλι, σε μία κρίσιμη καμπή της μάχης με την πανδημία. Γιατί το θεωρώ χρέος μου. Αλλά και έτσι το αισθάνομαι. Και γιατί

μπροστά στη νέα έξαρση του κορονοϊού, έχω την ίδια πίστη στις δυνατότητές μας με εκείνη που είχα, όταν σας καλούσα στην πρώτη αναμέτρηση μαζί του.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο όγδοο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μωβ γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα το μωβ χρώμα εκπέμπει ευγένεια και φιλοδοξία ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

33. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι, το οποίο φανερώνει υψηλή αυτοπεποίθηση και το κινεί δεξιά και αριστερά, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

34. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια είναι ίσια επάνω στο μεγαλύτερο μέρος της ομιλίας του φανερώνοντας απόλυτη σιγουριά για τα λεγόμενα του αλλά πολλές φορές τα ανασηκώνει (εικόνα 34) στέλνοντας σημάδια επιδοκμασίας.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να διαστέλλονται (εικόνα 34) πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας του προσπαθώντας να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στα λεγόμενά του. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 33), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

35. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 35) φανερώνοντας ειλικρίνεια και βεβαιότητα για όσα λέει αλλά και θέλοντας να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στα λεγόμενά του.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές υψηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να τονίσει την επικινδυνότητα μπροστά στη νέα έξαρση του ιού. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε όσα λέει. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός αλλά σε πολλά σημεία εμφανίζεται αισιόδοξος. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να παρακινήσουν τον κόσμο να αναλογιστεί την ατομική του ευθύνη στη μάχη κατά του Covid-19.

2.5.9. 9^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/353002532440282>

Ημερομηνία: 22 Οκτωβρίου 2020

Περιγραφή: Καθώς το δεύτερο κύμα της πανδημίας βρίσκεται σε επιθετική έξαρση, οφείλω να παρουσιάσω την κατάσταση με απόλυτη ειλικρίνεια, να επισημάνω τους κινδύνους αλλά και να δείξω το δρόμο της άμυνας που πρέπει να ακολουθήσουμε.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο ένατο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

➤ Εκφράσεις προσώπου

36. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός όταν αναφέρεται στη δύσκολη κατάσταση που επικρατεί από το δεύτερο κύμα της πανδημίας έχει χαμηλά το κεφάλι, το οποίο είναι σημάδι υπακοής και ταπεινότητας ενώ όταν αναφέρεται στα μέτρα της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του Covid-19 έχει πιο ψηλά το κεφάλι, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης. Ακόμη, πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν. Προς το τέλος, όμως, του βίντεο εμφανίζεται πιο αισιόδοξο.

37. Στιγμιότυπο από το βίντεο

38. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια του κάποιες φορές σφίχτηκαν και στράφηκαν προς τα μέσα (εικόνα 37), φανερώνοντας αγωνία ενώ πολλές φορές ανασηκώθηκαν στο εσωτερικό τους (εικόνα 38), φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον αλλά και επιδοκμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται άλλοτε να συστέλλονται (εικόνα 37) και άλλοτε να διαστέλλονται (εικόνα 38), φανερώνοντας τη διακύμανση των συναισθημάτων του αλλά και δίνοντας κάθε φορά την απαραίτητη βαρύτητα στα λεγόμενά του. Τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 36), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

39. Στιγμιότυπο από το βίντεο

40. Στιγμιότυπο από το βίντεο

41. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 39) δίνοντας έμφαση και φανερώνοντας ειλικρίνεια. Ενώ άλλες φορές

σηκώνει τα χέρια του κατακόρυφα με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 40) φανερώνοντας αυτοπεποίθηση και ειλικρίνεια ενώ μία φορά σήκωσε το ένα του χέρι σφιγμένο γροθιά (εικόνα 41), θέλοντας να δώσει ιδιαίτερη έμφαση.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι υψηλή τις περισσότερες φορές, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να τονίσει πόσο σημαντική είναι η ατομική ευθύνη μπροστά στη νέα έξαρση του ιού. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε όσα λέει. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός ενώ προς το τέλος εμφανίζεται αισιόδοξος. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να παρακινήσουν τον κόσμο να αναλογιστεί την ατομική του ευθύνη στη μάχη κατά του Covid-19.

2.5.10. 10^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/677326596547623>

Ημερομηνία: 31 Οκτωβρίου 2020

Περιγραφή: Το σημερινό μου μήνυμα είναι εκείνο που ήλπιζα εξ αρχής να μην χρειασθεί να κάνω. Αλλά δεν επιτρέπεται να κλείσω τα μάτια στην σκληρή πραγματικότητα. Επιβάλλεται να θέσω εκ νέου την υγεία και την ασφάλεια των Ελλήνων πάνω από κάθε άλλη επιλογή.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο δέκατο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

➤ Εκφράσεις προσώπου

42. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης. Ακόμη, πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

43. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια του είναι ίσια επάνω (εικόνα 42) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενά του. Ενώ κάποιες φορές ανασηκώθηκαν (εικόνα 43) φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον αλλά και επιδοκιμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να διαστέλλονται (εικόνα 43) πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας του προσπαθώντας να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στα λεγόμενά του. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 43), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση. Στο διάγγελμα αυτό, όμως, εμφανίζεται ιδιαίτερα ενεργητικός και δυναμικός καθώς κάνει πολλές κινήσεις με τα χέρια του.

44. Στιγμιότυπο από το βίντεο

45. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Πολλές φορές κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά (εικόνα 44) ή πάνω κάτω (εικόνα 45) με ανοιχτές πάντα τις παλάμες εκτός από μία φορά στο τέλος που τις έσφιξε γροθιά, με αυτό τον τρόπο δίνει έμφαση στα λεγόμενά του και φανερώνει ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση.

46. Στιγμιότυπο από το βίντεο

47. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Επίσης, μία φορά σήκωσε το ένα του χέρι σφιγμένο γροθιά (εικόνα 46) και μία φορά κούνησε κάθετα μόνο το ένα του χέρι με ανοιχτή παλάμη (εικόνα 47) δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα λεγόμενα του.

48. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, μία φορά ένωσε τα χέρια του σε σχήμα καμπαναριού (εικόνα 48), τα δάχτυλα του ενός χεριού πιέζουν ελαφρά αυτά του άλλου χεριού, μία κίνηση που εκπέμπει ανωτερότητα και σιγουριά.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι υψηλή τις περισσότερες φορές, εκτός από την αρχή που είναι χαμηλή καθώς εμφανίζεται συγκινημένος για το ατύχημα με τους μετανάστες στο Αιγαίο. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε όσα λέει. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός εκτός από τα πρώτα δευτερόλεπτα που εμφανίζεται συγκινημένος. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να παρακινήσουν τον κόσμο να ακολουθήσει τα μέτρα της κυβέρνησης ενάντια στη διασπορά του ιού.

2.5.11. 11^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/175127524043777>

Ημερομηνία: 9 Φεβρουαρίου 2021

Περιγραφή: Μήνυμα προς τους πολίτες για την πανδημία και τα μέτρα για την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο ενδέκατο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και μαύρη γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μαύρο χρώμα εκπέμπει κύρος, δύναμη και σοβαρότητα, ενώ το λευκό εκπέμπει αγνότητα και απλότητα.

- Εκφράσεις προσώπου

49. Στιγμιότυπο από το βίντεο

50. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης ενώ πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχθεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό (εικόνα 49) συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν. Προς το τέλος, όμως, του βίντεο εμφανίζεται πιο αισιόδοξος καθώς το χαμόγελό του συνδυάζεται με ανασηκωμένες παρειές και μάτια που ζαρώνουν στις άκρες τους (εικόνα 50).

51. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια του είναι ίσια επάνω (εικόνα 49) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενα του. Ενώ κάποιες φορές ανασηκώθηκαν (εικόνα 51) φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον αλλά και επιδοκιμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του παρουσιάζουν κάποιες αυξομειώσεις στο μέγεθός τους, φανερώνοντας τη διακύμανση των συναισθημάτων του αλλά και δίνοντας κάθε φορά την απαραίτητη βαρύτητα στα λεγόμενά του. Τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 50), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση. Στο διάγγελμα αυτό, όμως, εμφανίζεται ιδιαίτερα ενεργητικός και δυναμικός καθώς κάνει πολλές κινήσεις με τα χέρια του.

52. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά ή πάνω κάτω με ανοιχτές παλάμες (εικόνα 52) δίνοντας έμφαση και φανερώνοντας ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές υψηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να δώσει έμφαση στα λεγόμενά του. Η ροή του λόγου του είναι εσκεμμένα αργή ώστε να δώσει την απαιτούμενη προσοχή σε όσα λέει. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι σοβαρός αλλά σε πολλά σημεία εμφανίζεται αισιόδοξος. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να παρακινήσουν τον κόσμο να κάνει λίγη ακόμη υπομονή μέχρι να τελειώσει η περιπέτεια του Covid-19.

2.5.12. 12^ο Βίντεο

Πηγή : <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/287841496203412>

Ημερομηνία: 21 Απριλίου 2021

Περιγραφή: Διανύουμε την τελευταία και πιο ευαίσθητη φάση του πολέμου με τον κορονοϊό. Υπάρχει μεγάλη κούραση. Αλλά υπάρχουν και νέοι σύμμαχοι: Οι εμβολιασμοί, τα self-test και ο καλύτερος καιρός. Έχουμε λοιπόν ανάγκη έναν σαφή, «οδικό χάρτη» για το επόμενο διάστημα.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο δωδέκατο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει πουκάμισο και γραβάτα σε απαλούς τόνους του μωβ. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μωβ είναι ένα χρώμα που εκπέμπει ευγένεια και φιλοδοξία.

- Εκφράσεις προσώπου

53. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης ενώ πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχτεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό (εικόνα 53) συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν, σε συνδυασμό όμως με τις ανασηκωμένες παρειές είναι πιο αισιόδοξο σε σχέση με παλαιότερα διαγγέλματα.

54. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια του είναι ίσια επάνω (εικόνα 53) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενά του. Ενώ κάποιες φορές στρέφονται προς τα μέσα (εικόνα 54), φανερώνοντας συγκέντρωση και ενδιαφέρον.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να βρίσκονται σε ενδιάμεσο μέγεθος εκτός από 2-3 αυξομειώσεις οι οποίες φαίνεται να δίνουν έμφαση στα λεγόμενα του. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 53), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

55. Στιγμιότυπο από το βίντεο

56. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά όμως κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά (εικόνα 54) ή πάνω κάτω (εικόνα 55) με ανοιχτές πάντα τις παλάμες του, δίνοντας με αυτό τον τρόπο έμφαση

στα λεγόμενά του και φανερώνοντας ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση. Τέλος, μία φορά ένωσε τα χέρια του σε σχήμα καμπαναριού (εικόνα 56), τα δάχτυλα του ενός χεριού πιέζουν ελαφρά αυτά του άλλου χεριού, μία κίνηση που εκπέμπει ανωτερότητα και σιγουριά.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές υψηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να δώσει έμφαση στα λεγόμενα του. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να παρακινήσουν τον κόσμο να τηρήσει τα μέτρα της κυβέρνησης εναντίον του Covid-19.

2.5.13. 13^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/462977244862498>

Ημερομηνία: 12 Ιουλίου 2021

Περιγραφή: Ανακοινώσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας και την εξέλιξη του προγράμματος εμβολιασμού.

Ανάλυση:

➤ Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο δέκατο τρίτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει λευκό πουκάμισο και σκούρη κόκκινη γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το κόκκινο εκπέμπει ισχύ και δυναμικότητα ενώ το λευκό αγνότητα και απλότητα.

➤ Εκφράσεις προσώπου

57. Στιγμιότυπο από το βίντεο

58. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης, ενώ πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχτεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο, με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό (εικόνα 57) συνήθως αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν. Στο τέλος όμως, εμφανίζεται αισιόδοξος καθώς το χαμόγελο του συνδυάζεται με ανασηκωμένες παρειές και μάτια που ζαρώνουν στις άκρες τους (εικόνα 58).

59. Στιγμιότυπο από το βίντεο

60. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, ενώ αρχικά τα φρύδια του είναι ίσια επάνω (εικόνα 57) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του είτε τα στρέφει προς τα μέσα (εικόνα 59) είτε τα ανασηκώνει (εικόνα 60), δίνοντας έμφαση κάθε φορά στα λεγόμενά του και φανερώνοντας συγκέντρωση, ενδιαφέρον και κάποιες φορές επιδοκιμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του παρουσιάζουν συχνές αυξομειώσεις οι οποίες φαίνεται να δίνουν έμφαση στα λεγόμενά του, ενώ κάποιες φορές είναι και σημάδι επιδοκιμασίας. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 57), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση.

61. Στιγμιότυπο από το βίντεο

62. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Συχνά, όμως, κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά (εικόνα 61) ή πάνω κάτω (εικόνα 62) με ανοιχτές πάντα τις παλάμες του, δίνοντας με αυτό τον τρόπο έμφαση στα λεγόμενα του και φανερώνοντας ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές υψηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να δώσει έμφαση στα λεγόμενα του. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός. Οι μικρές εσκεμμένες

παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να κάνουν τον κόσμο να σκεφτεί τα οφέλη του εμβολιασμού.

2.5.14. 14^ο Βίντεο

Πηγή: <https://www.facebook.com/kyriakosmitsotakis/videos/621669509026562>

Ημερομηνία: 18 Νοεμβρίου 2021

Περιγραφή: Μήνυμα προς τους πολίτες για την πανδημία και τα μέτρα για την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

Ανάλυση:

- Ο καλλωπισμός του σώματος

Στο δέκατο τέταρτο διάγγελμα ο πρωθυπουργός φοράει γαλάζιο πουκάμισο και μπλε γραβάτα. Το πουκάμισο με τη γραβάτα είναι ένα ένδυμα το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία και όσον αφορά τα χρώματα, το μπλε όπως και το γαλάζιο χρώμα εκπέμπει αυτοπεποίθηση, αξιοπιστία, ασφάλεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη.

- Εκφράσεις προσώπου

63. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Αρχικά, σχετικά με τη στάση και την κίνηση του κεφαλιού, ο πρωθυπουργός έχει ψηλά το κεφάλι σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, το οποίο είναι σημάδι αυτοπεποίθησης. Ακόμη, πολλές φορές κινεί δεξιά και αριστερά το κεφάλι του, το οποίο συμβαίνει όταν κάποιος θέλει να δημιουργήσει μία φιλική ατμόσφαιρα για να επιτευχτεί μία συμφωνία ή μία συνεργασία.

Όσον αφορά το χαμόγελό του, είναι σχεδόν ανεπαίσθητο με τα χείλη σφιγμένα. Το μειδίαμα αυτό, συνήθως, αποτελεί αντανάκλαση της γενικής ψυχολογικής κατάστασης του ατόμου και εκφράζει την απογοήτευση για τις τρέχουσες συνθήκες που επικρατούν.

64. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Τέλος, τα φρύδια του είναι ίσια επάνω (εικόνα 63) καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, φανερώνοντας πως είναι απόλυτα σίγουρος για τα λεγόμενά του. Ενώ κάποιες φορές ανασηκώθηκαν (εικόνα 64), φανερώνοντας έντονο ενδιαφέρον αλλά και επιδοκιμασία.

➤ Βλεμματική Επαφή

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κοιτάει απευθείας στην κάμερα, αυτό σημαίνει πως είναι ευθύς, ειλικρινής και προσπαθεί να δημιουργήσει μία ουσιαστική βάση για επικοινωνία. Επιπλέον, οι κόρες των ματιών του φαίνεται να διαστέλλονται πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας του προσπαθώντας να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στα λεγόμενα του. Τέλος, τα βλέφαρά του ανοιγοκλείνουν έξι με οκτώ φορές το λεπτό, φανερώνοντας ηρεμία και σιγουριά.

➤ Χειρονομίες

Σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός κρατάει τα χέρια του σφιγμένα μεταξύ τους σε κεντρική θέση (εικόνα 63), αυτό φανερώνει αυτοπεποίθηση. Και στο διάγγελμα αυτό, όμως, εμφανίζεται ιδιαίτερα ενεργητικός και δυναμικός καθώς κάνει πολλές κινήσεις με τα χέρια του.

65. Στιγμιότυπο από το βίντεο

66. Στιγμιότυπο από το βίντεο

67. Στιγμιότυπο από το βίντεο

68. Στιγμιότυπο από το βίντεο

69. Στιγμιότυπο από το βίντεο

70. Στιγμιότυπο από το βίντεο

Πολλές φορές, κινεί τα χέρια του δεξιά και αριστερά (εικόνα 65) ή πάνω κάτω (εικόνα 66) με ανοιχτές πάντα τις παλάμες, εκτός από μία φορά στο τέλος που τις έσφιξε γροθιά (εικόνα 67). Με αυτό τον τρόπο δίνει έμφαση στα λεγόμενά του και φανερώνει ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση.

Επίσης, δύο φορές ένωσε τα χέρια του σε σχήμα καμπαναριού (εικόνα 68), τα δάχτυλα του ενός χεριού πιέζουν ελαφρά αυτά του άλλου χεριού, μία κίνηση που εκπέμπει ανωτερότητα και σιγουριά.

Τέλος, μία φορά ένωσε τα χέρια του με προτεταμένους τους δείκτες (εικόνα 69) και μία φορά σήκωσε το ένα του χέρι με προτεταμένο τον δείκτη (εικόνα 70) δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα λεγόμενά του.

➤ Στάση σώματος

Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του, ο πρωθυπουργός στέκεται ευθυτενής, με την πλάτη ίσια και το κεφάλι όσο ψηλά χρειάζεται ώστε να εκπέμπει σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

➤ Παραγλωσσικά φαινόμενα

Όσον αφορά τα παραγλωσσικά φαινόμενα, σε όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο πρωθυπουργός έχει ορθή άρθρωση διευκολύνοντας τη ροή, την ευκρίνεια και την κατανόηση της ομιλίας του. Η ένταση της φωνής του είναι κανονική και κάποιες φορές υψηλή, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να δώσει έμφαση στα λεγόμενά του. Η ροή του λόγου του είναι γρήγορη, κάτι το οποίο φανερώνει συγκροτημένη σκέψη. Τέλος, ο χρωματικός τόνος της φωνής του είναι αυστηρός. Οι μικρές εσκεμμένες παύσεις έρχονται για να τονίσουν την αξιοπιστία της κυβέρνησης και να πείσουν τον κόσμο να εμβολιαστεί.

Πριν οδηγηθούμε στην εξαγωγή των συμπερασμάτων, εφόσον έχει ολοκληρωθεί η παρουσίαση και ανάλυση του ερευνητικού μέρους, θεωρώ πως είναι πολύ χρήσιμο να επισημανθούν κάποιες διακυμάνσεις στα διαγγέλματα, καθώς υπήρξαν περίοδοι που ήταν άλλοτε περισσότερο κι άλλοτε λιγότερο κρίσιμες. Αρχικά, όλες οι επιλογές του πρωθυπουργού όσον αφορά την μη λεκτική επικοινωνία στοχεύουν στο να δημιουργήσουν ένα κλίμα αξιοπιστίας, εμπιστοσύνης και οικειότητας. Ο πρωθυπουργός ενδιαφέρεται να περάσει το μήνυμα ότι η κυβέρνηση με απόλυτη σοβαρότητα κι επίγνωση της κατάστασης καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε η διαχείριση της πανδημίας να στεφθεί με επιτυχία. Φυσικά, επειδή αυτό δεν εξαρτάται μόνο από τα μέτρα της κυβέρνησης, ενίοτε χρησιμοποιώντας πιο αυστηρούς τόνους προσπαθεί να επιστήσει την προσοχή στους πολίτες και να τους φέρει αντιμέτωπους με την ατομική ευθύνη που τους αναλογεί. Στις περιπτώσεις όπου η πανδημία βρισκόταν σε έξαρση, εμφανιζόταν πιο σοβαρός κι αυστηρός. Επιχειρούσε, με λίγα λόγια, να αποποιηθεί ένα μερίδιο ευθύνης, μεταθέτοντάς το στη συμπεριφορά και τις επιλογές του ελληνικού λαού, προσπαθώντας ίσως να καλύψει τις λανθασμένες αποφάσεις της κυβέρνησης στη λήψη των μέτρων προστασίας. Τις περιόδους όπου η πανδημία εμφάνιζε ύφεση εμφανιζόταν συγκρατημένα αισιόδοξος, ενώ σε μία προσπάθεια να δείξει ότι εκτιμά την εφαρμογή των μέτρων από τους πολίτες, εμφανιζόταν συγκινημένος και τους ενθάρρυνε να κάνουν λίγο κουράγιο ακόμα, καθώς το τέλος αυτής της απογοητευτικής κατάστασης βρίσκεται κοντά.

Φαινομενικά, υπάρχει συμβατότητα μεταξύ της λεκτικής και της μη λεκτικής επικοινωνίας στην παρούσα έρευνα, αφού ο πρωθυπουργός εμφανίζεται ειλικρινής, με αυτοπεποίθηση και σιγουριά ότι η διαχείριση της κρίσιμης αυτής κατάστασης μπορεί να επιτευχθεί χάρη στις προσπάθειες της κυβέρνησης και του ελληνικού λαού.

Ωστόσο, παραλείπει να αναφερθεί στην υποστελεχωμένη, για παράδειγμα, δημόσια υγεία η οποία όχι μόνο δεν ενισχύθηκε αλλά αντίθετα αποδυναμώθηκε ακόμα περισσότερο, ύστερα από την απόφαση για τον υποχρεωτικό εμβολιασμό. Άρα, γίνεται φανερό ότι πίσω από αυτή την ειλικρινή, γεμάτη σιγουριά και δυναμισμό φιγούρα του πρωθυπουργού, υποκρύπτονται ενδεχομένως ψεύδη και παθογένειες.

2.6. Συμπεράσματα

Μετά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και την ανάλυση της γλώσσας του σώματος του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, στα 14 διαγγέλματα που απεύθυνε προς τον ελληνικό λαό κατά την περίοδο της πανδημίας του Covid-19 από τον Μάρτιο του 2020 έως τον Νοέμβριο του 2021, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα.

Αρχικά, ο πρωθυπουργός επέλεξε σε αυτή την ιδιαίτερη περίοδο της πανδημίας του Covid-19 να επικοινωνεί με τον κόσμο θέλοντας να ενημερώνει τους πολίτες για τις αποφάσεις της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση του ιού αλλά και να τους προτρέπει να ακολουθήσουν την στρατηγική της αντιμετώπισης του ιού γι' αυτό και έβγαζε συχνά διαγγέλματα.

Παρατηρώντας λοιπόν τα διαγγέλματα του και σύμφωνα με τον Argyle M. στο Κοντάκος Α. & Πολεμικός Ν. (2008), γίνεται φανερό πως οι λειτουργίες που μπορούν να επιτελούνται από τις χειρονομίες, τις κινήσεις και τις στάσεις του σώματος είναι οι εξής:

- Η πλαισίωση του λόγου (επανάληψη, συμπλήρωση, διεύρυνση)
- Η αντικατάσταση του λόγου (όπως τα εμβλήματα)
- Η έκφραση συναισθημάτων, διαθέσεων και στάσεων τόσο απέναντι στο ίδιο το άτομο όσο και απέναντι στους άλλους.

Η γλώσσα του σώματος είναι μια εξωτερική αντανάκλαση της συναισθηματικής κατάστασης ενός ατόμου και μαζί με τη φυσική γλώσσα βοηθάει σε μία επιτυχή επικοινωνιακή διαδικασία, καθώς τα μηνύματα τα οποία μεταφέρονται είναι πιο κατανοητά.

Μελετώντας προσεκτικά τη γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού στα διαγγέλματά του, γίνεται αντιληπτό ότι τα μηνύματα του αρχικά εκπέμπουν κύρος και αξιοπιστία. Στη δύσκολη αυτή περίοδο που επικρατεί ένα κλίμα ανασφάλειας και συναισθηματικής κόπωσης, προσπαθεί τόσο λεκτικά αλλά και με τις κινήσεις του (ψηλά το κεφάλι, έντονες κινήσεις χεριών) να δημιουργήσει κλίμα ασφάλειας και

εμπιστοσύνης μέσα σε μία ήρεμη ατμόσφαιρα καθώς οι κινήσεις του εκπέμπουν σιγουριά και αυτοπεποίθηση.

Η γλώσσα του σώματος του (ψηλά το κεφάλι, εκφράσεις προσώπου και έντονες κινήσεις χεριών) μαρτυράει βεβαιότητα για τα υγειονομικά μέτρα που προωθεί σύμφωνα με τους ειδικούς γι' αυτό και παίρνει την ευθύνη να κλείσει την οικονομία προκειμένου να προστατέψει την υγεία των πολιτών.

Οι εκφράσεις του προσώπου του σε συνδυασμό με την βλεμματική επαφή και τις κινήσεις του κεφαλιού δεξιά και αριστερά δημιουργούν μία αμεσότητα και μία φιλική κατά κάποιο τρόπο διάθεση καθώς προσπαθεί να δημιουργήσει ένα αίσθημα ενότητας στη δύσκολη και πρωτόγνωρη αυτή περίοδο. Επίσης, με τις κινήσεις αυτές καθώς και με τα παραγλωσσικά φαινόμενα (ένταση της φωνής, ροή του λόγου και χρωματικός τόνος της φωνής) κάποιες φορές προσπαθεί να κάνει επίκληση στο συναίσθημα με κατευθυντικό χαρακτήρα ώστε να πείσει και τους πιο δύσπιστους για το κοινό καλό αλλά και να μεταφέρει μηνύματα επιδοκμασίας σχετικά με την ατομική ευθύνη του καθενός.

Το χαμόγελό του, αποτελεί αντανάκλαση της δύσκολης κατάστασης που επικρατεί αλλά εμφανίζεται και προτρεπτικό και αισιόδοξο ώστε να ενθαρρύνει τον κόσμο να τηρήσει τα μέτρα για το καλό όλων.

Συμπερασματικά, λοιπόν, η μη λεκτική επικοινωνία του πρωθυπουργού δηλαδή η εμφάνισή του, οι εκφράσεις του προσώπου του, το βλέμμα του, οι χειρονομίες, η στάση του σώματος του και τα παραγλωσσικά φαινόμενα τον βοήθησαν σε αυτή την δύσκολη περίοδο να ενισχύσει τα λεκτικά μηνύματα που θέλει να περάσει σε όλους τους πολίτες, εμφανίζοντας πίσω από τα λόγια του ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση.

2.7. Περιορισμοί της έρευνας

Η ερευνητική διαδικασία η οποία προηγήθηκε υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς σχετικά με την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της. Αρχικά στα διαγράμματα του πρωθυπουργού έχουμε εικόνα μόνο από τη μέση και πάνω επομένως δεν υπάρχουν στοιχεία προς ανάλυση όσον αφορά τη στάση των ποδιών. Επιπλέον, τα διαγράμματα είναι μαγνητοσκοπημένα επομένως δεν περιλαμβάνουν αυθόρμητες κινήσεις οι οποίες ενδεχομένως θα μπορούσαν να δώσουν άλλη διάσταση στα λεγόμενά του.

2.8. Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Η πανδημία του Covid-19 έβαλε τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο υπό πίεση να αντιδράσουν γρήγορα και αποφασιστικά για την αντιμετώπιση του ιού και να πείσουν τους πολίτες τους για την τήρηση των μέτρων.

Στην Ελλάδα, η κρατική επικοινωνία προσπάθησε να ακολουθήσει τους βασικούς δείκτες αποτελεσματικής επικοινωνίας. Αρχικά, προσπάθησε να φανεί αξιόπιστη και βέβαιη για τα μέτρα προστασίας από τον ιό, εκφράζοντας ενδιαφέρον και συγκίνηση για την υγεία των πολιτών και με ύφος αυστηρό αλλά και αισιόδοξο, υποδεικνύοντας τις αποφάσεις της ως τις καλύτερες δυνατές απέναντι στην εξάπλωση του ιού. Στη διαδικασία αυτή συμμετείχε και ο πρωθυπουργός, ο οποίος αποφάσισε να επικοινωνεί συχνά με τους πολίτες μέσω διαγγελμάτων, τα οποία πέρα από τα λεκτικά μηνύματα συμπεριλαμβάνουν και τα μη λεκτικά εφόσον υπάρχει εικόνα.

Εξετάζοντας το θέμα αυτό, λοιπόν, δεν βρέθηκαν αντίστοιχες μελέτες αλλά θα είχε ενδιαφέρον μελλοντικά να διερευνηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού σε ζωντανές συζητήσεις για το θέμα αυτό και να γίνει σύγκριση με αυτή των διαγγελμάτων, τα οποία είναι μαγνητοσκοπημένα που σημαίνει ότι προφανώς δεν περιέχουν αυθόρμητες αντιδράσεις και στα οποία δεν υπάρχει διάλογος ώστε να μελετηθεί η γλώσσα του σώματος σε ερωτήσεις για τις οποίες δεν θα είναι προετοιμασμένος.

Τέλος, όταν παρέλθει όλη αυτή η κρίση, θα είχε ενδιαφέρον να μελετηθεί η γλώσσα του σώματος του πρωθυπουργού σε ένα διάγγελμα στο οποίο θα κάνει αποτίμηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που λήφθηκαν.

2.9. Προσωπικός αναστοχασμός

Κίνητρο για την ερευνητική μου μελέτη ήταν να αναδείξω τη σημασία της μη λεκτικής επικοινωνίας στην αποτελεσματική μετάδοση ενός μηνύματος. Για τον λόγο αυτό επέλεξα τα διαγγέλματα του πρωθυπουργού εν καιρώ πανδημίας, μέσα από τα οποία προσπάθησε με σύμμαχο τα λόγια και τις κινήσεις του να πείσει τους πολίτες να εμπιστευτούν το σχέδιο της κυβέρνησης.

Η περίοδος της πανδημίας είναι πρωτόγνωρη και δύσκολη για όλους. Μέσα σε αυτό το κλίμα άγχους, φόβου και αμφιβολίας που επικρατεί ο πρωθυπουργός προσπάθησε τόσο με τον λόγο του όσο και με τη γλώσσα του σώματος, την εμφάνισή του, τις εκφράσεις του προσώπου του, το βλέμμα του, τις χειρονομίες, τη στάση του σώματος του και τα παραγλωσσικά φαινόμενα, να περάσει τα σωστά μηνύματα ώστε

να ενημερώσει, αλλά και να επηρεάσει, ασκώντας πειθώ και ευθεία ή έμμεση επιρροή, με στόχο τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και στάσης απέναντι στον ιό.

Αξίζει, λοιπόν, να σημειωθεί πως κάτω από όλες αυτές τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν γίνεται φανερό ότι η γλώσσα του σώματος συμβάλλει στην εικόνα των δημοσίων ομιλητών και ενισχύει τα λεκτικά μηνύματα προς όφελος της διαδικασίας της επικοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Αθανασούλα - Ρέππα, Α. (1999). *Η Επικοινωνία στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό*. Πάτρα: Εκδόσεις ΕΑΠ.
- Αναγνωστοπούλου, Μ.Σ. (2005). *Οι Διαπροσωπικές Σχέσεις Εκπαιδευτικών και Μαθητών στη Σχολική Τάξη*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Βρεττός, Ι.Ε. (1994). *Μη Λεκτική Συμπεριφορά και Επικοινωνία στη Σχολική Τάξη*. Θεσσαλονίκη: ArtofText.
- Γεωργιάς, Δ. (1990). *Κοινωνική Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Δεμερτζής, Ν. (2002). *Πολιτική επικοινωνία, διακινδύνευση, δημοσιότητα, διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Κανάκης, Ι. (1989). *Διδασκαλία και Μάθηση με Σύγχρονα Μέσα Επικοινωνίας. Από την Έκφραση του Προσώπου ως τους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Καράκιζα, Τ. (2010). *Κοιτάζοντας την Οθόνη, Αγγίζοντας τα Πλήκτρα. Μετατροπές της Παιδαγωγικής Σχέσης στο Δικτυωμένο Περιβάλλον*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Κατή, Δ. (2009). *Γλώσσα και Επικοινωνία στο Παιδί. Ζ' Έκδοση*. Αθήνα: Οδυσσεάς.
- Κολιάδης, Ε. (2018). *Γνωστική Ψυχολογία, Γνωστική Νευροεπιστήμη και Εκπαιδευτική Πράξη. Μοντέλο Επεξεργασίας Πληροφοριών*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κοντάκος, Α. & Πολεμικός, Ν. (2008). *Μη Λεκτική Επικοινωνία. Σύγχρονες Θεωρητικές και Ερευνητικές Προσεγγίσεις στην Ελλάδα. Γ' Έκδοση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κοντάκος, Α. & Πολεμικός, Ν. (2008). *Η Μη Λεκτική Επικοινωνία. Στο Νηπιαγωγείο. Δ' Έκδοση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2012). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Δ' Έκδοση*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπασέτας, Κ.Χ. (2007). *Παιδαγωγική αλληλεπίδραση στο σχολείο*. Αθήνα: Ατραπός.
- Μπουραντάς, Δ. (1992). *Μάνατζμεντ: Οργανωτική θεωρία και συμπεριφορά*. Αθήνα: TEAM.
- Παπαδάκη – Μιχαηλίδη, Ε. (1997). *Η Σιωπηλή Γλώσσα των Συναισθημάτων. Η Μη Λεκτική Επικοινωνία στις Διαπροσωπικές Σχέσεις*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πιπερόπουλος, Γ. (1996). *Επικοινωνώ, άρα υπάρχω. Δημόσιες σχέσεις και επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σακαλάκη, Μ. (1994). *Ψυχολογία της Επικοινωνίας. Θεωρητικά Ρεύματα και Προοπτικές της Έρευνας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Σταμάτης, Π. (2005). *Παιδαγωγική Μη Λεκτική Επικοινωνία. Ο Ρόλος της Απτικής Συμπεριφοράς στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

Σταμάτης, Π. (2009). *Παιδαγωγική Επικοινωνία στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

Τοκατλίδου, Β. (2002). *Γλώσσα, επικοινωνία και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Φραγκουδάκη, Α. (1987). *Γλώσσα και Ιδεολογία. Κοινωνική Προσέγγιση της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Χατζηχρήστου Χ. (2004). *Πρόγραμμα Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας της Μάθησης: Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή του Σχολείου. Τεύχος 1^ο*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.

Μεταφρασμένη

Argyle, M. & Trower, P. (1981). *Πρόσωπο με πρόσωπο. Τρόποι επικοινωνίας*. Αθήνα: Ψυχογιός.

Dubrin, A. (1998). *Βασικές Αρχές Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Έλλην.

Hartley, G. & Karinch, M. (2011). *Η Γλώσσα του Σώματος. Πώς να Διαβάζετε τις Κρυφές Σκέψεις και Προθέσεις των Άλλων*. Αθήνα: Μένανδρος.

Josien, M., Βαγιάτης, Γ. & Γιαννουλέας, Μ. (1995). *Η επικοινωνία μέσα κι έξω από τον εργασιακό χώρο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Kinsey Goman, C. (2011). *Διαβάστε τη Γλώσσα του Σώματος. Τα Μυστικά της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας στον Εργασιακό Χώρο*. Αθήνα: Διόπτρα.

Pease, A. (1991). *Η Γλώσσα του Σώματος. Πώς να Διαβάζετε τη Σκέψη των Άλλων από την Κίνηση και την Στάση του Σώματος*. Αθήνα: Έσοπτρον.

Pease, A. & Pease, B. (2006). *Το Απόλυτο Βιβλίο για τη Γλώσσα του Σώματος. Διαβάστε τη Σκέψη και τις Προθέσεις των Άλλων Αποκωδικοποιώντας τη Στάση και την Κίνηση του Σώματός τους*. Αθήνα: Έσοπτρον.

Ξενόγλωσση

Allport, G.W. (1961). *Pattern and Growth in Personality*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Baldwin, J.R., Perry, S.D. & Moffitt, M.A. (2004). *Communication Theories for Everyday Life*. New York: Pearson - Allyn and Bacon.

Bennet, M.J. (1998). *Basic Concepts of Intercultural Communication*. U.S.A.: Intercultural Press.

Burleson, B.R. (1992). *Taking Communication Seriously*. Communication Monographs.

Calero, H. H. (2005). *The Power of Nonverbal Communication. How your Act is More Important than What You Say*. Los Angeles, CA: Aberdeen, WA: Silver Lake.

Glucksberg, S. & Danks, J.H. (1975). *Experimental psycholinguistics an introduction*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.

Mead, M. (1948). *Some Cultural Approaches to Communication Problems. The Communication of Ideas*. New York: Institute for Religions and Social Studies.

Merrihue W. (1960). *Managing by Communication*. New York: Mc Graw - Hill.

Moorhead, G. & Griffin, R. (1995). *Organizational Behavior. Managing People and Organizations*. United States:Houghton Mifflin.

Naylor, J. (1999). *Management*. London: Pitman Publishing.

UHCRC, (2002). *Interpersonal Communication*. University of Huston Crisis Resource Center. Available www.google.com.

Vanoyne, F. (1973). *Expression Communication*. Paris:Armand Colin.

Wood, J.T. (2011). *Communication in our Lives. Sixth Edition*. International Edition: Wadsworth.